

Ryzyko wojny we współczesnym świecie

– raport z badań prowadzonych wśród młodzieży z Podkarpacia

Rzeszów, marzec 2022

Ryzyko wojny we współczesnym świecie

Raport z badań prowadzonych wśród młodzieży z Podkarpacia

Hubert Kawalec

Wyższa Szkoła Prawa i Administracji Rzeszowska Szkoła Wyższa w Rzeszowie

ul. Cegielniana 14, 35-310 Rzeszów

www.wspia.eu

Rzeszów, marzec 2022 r.

Spis treści

Wstęp	2
Charakterystyka badanej próby	3
Poglądy na temat konfliktów zbrojnych	5
Postawy wobec ewentualnego konfliktu zbrojnego na terenie Polski	13
Źródła wiedzy na temat konfliktu Ukraina-Rosja	27
Odczuwane emocje związane z konfliktem Ukraina-Rosja	39
Opinie na temat zasadniczej służby wojskowej	44

Wstęp

W pierwszym tygodniu marca 2022 roku przeprowadzono wśród uczniów podkarpackich szkół średnich badanie ankietowe z zastosowaniem rozwiązania CAWI, dotyczące poglądów młodzieży na temat zaistniałej sytuacji konfliktu zbrojnego między Ukrainą i Rosją.

W badaniu udział wzięło 762 uczniów podkarpackich szkół średnich, co pozwala traktować przebadaną próbę jako próbę reprezentatywną.

Dodatkowo, tymi samymi badaniami zostało objętych 353 studentów studiów stacjonarnych WSPiA Rzeszowskiej Szkoły Wyższej, stanowiących próbę reprezentatywną dla studentów studiów stacjonarnych Uczelni.

Zestawienie danych uzyskanych od obydwu grup ma na celu wykazanie potencjalnych podobieństw i różnic wynikających z wieku badanych

jak i kwestii związanych z edukacją na poziomie szkoły średniej i uczelni wyższej.

Uzyskane dane zostały poddane analizie ilościowej, a jej wyniki prezentuje niniejszy raport.

Wykazanie statystycznie istotnych zależności między danymi zostało przeprowadzone za pomocą testu chi-kwadrat na poziomie istotności 0,05, co daje 95% pewność wnioskowania.

Zestawienia procentowe i korelacje nie obejmują braków danych.

Niniejszy raport jest punktem wyjścia do stworzenia naukowego opracowania badanych zagadnień.

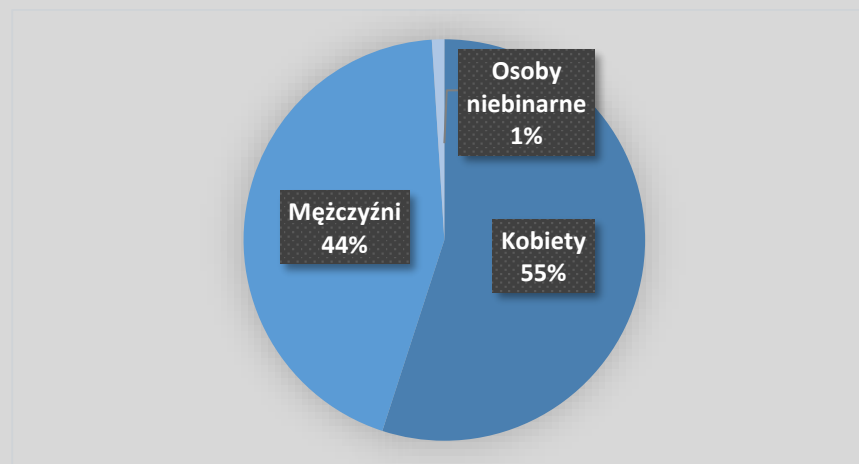

Charakterystyka badanej próby

Dla potrzeb dokonania analiz uzyskano dane dotyczące rozkładu płci i wieku w badanych próbach.

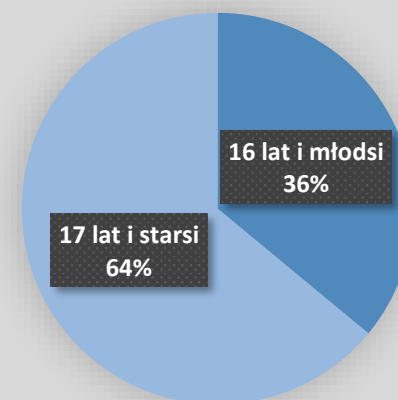
W próbie uczniów szkół średnich 55% badanych stanowiły kobiety, 44% mężczyźni, natomiast 1% respondentów określił się jako osoby niebinarne.

Dla usystematyzowania analiz, respondenci ze szkół średnich zostali podzieleni na dwie grupy wiekowe, tj.: osoby szesnastoletnie i młodsze oraz osoby siedemnastoletnie i starsze. Grupa młodsza (16 lat i młodszy) stanowiła 36% badanych, grupa starsza (17 lat i starsi) – 64% badanych.

Rycina 1. Płeć badanych – uczniowie

Źródło: Badania własne

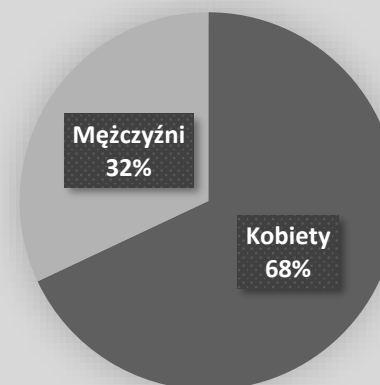
Rycina 2. Wiek badanych – uczniowie

Źródło: Badania własne

W próbie studentów 32% badanych stanowili mężczyźni a 68% były to kobiety (taki rozkład danych dotyczących płci odpowiada danym dotyczącym populacji studentów WSPiA).

Próba studentów także została podzielona na dwie kategorie wiekowe. W tym przypadku była to grupa osób dwudziestodwuletnich i młodszych oraz grupa osób dwudziestotrzyletnich i starszych.

Grupa młodsza (22 lata i młodszy) stanowiła 79% badanych w tej próbie, natomiast grupa starsza (23 lata i starsi) to 21% badanych w tej próbie.

Rycina 3. Płeć badanych – studenci

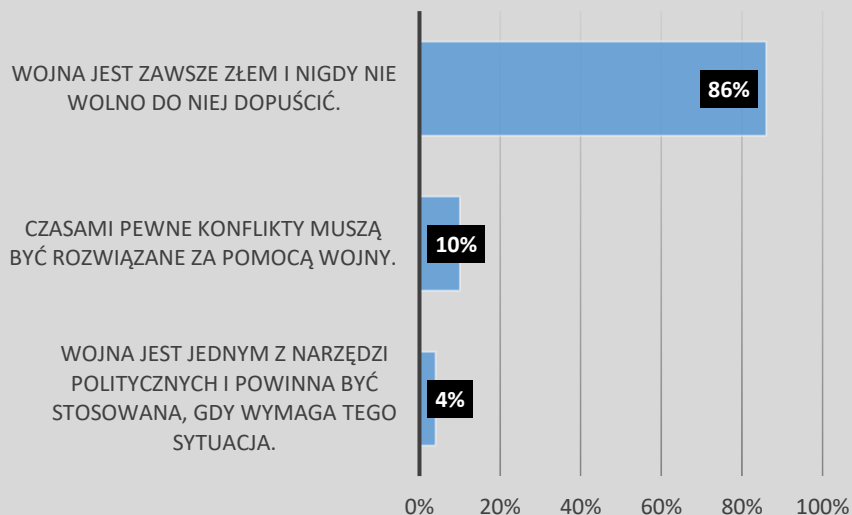
Źródło: Badania własne

Rycina 4. Wiek badanych – studenci

Źródło: Badania własne

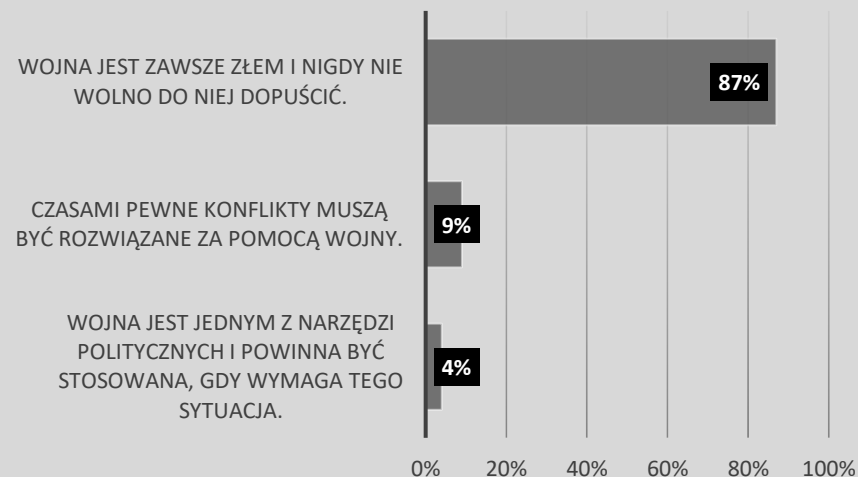
Poglądy na temat konfliktów zbrojnych

Rycina 5. Poglądy na temat narzędzia politycznego, jakim jest wojna – uczniowie

Źródło: Badania własne

Badani wypowiedzieli się na temat wojny, jako jednego z rozwiązań polityki zagranicznej. Zdecydowana większość ankietowanych – uczniów oraz studentów stwierdziła, że wojna jest zawsze

Rycina 6. Poglądy na temat narzędzia politycznego, jakim jest wojna – studenci

Źródło: Badania własne

złem i nigdy nie wolno do niej dopuścić (86% i 87%). W szczególnych okolicznościach wojnę usprawiedliwiłoby około 9%/10% badanych, a jako jedno z narzędzi politycznych uznaje ją 4%.

Tabela 1. Poglądy na temat wojny a płeć - uczniowie

Teza dotycząca stosowania narzędzia politycznego, jakim jest wojna	Płeć			Ogółem
	Kobiety	Mężczyźni	Osoby niebinarne	
Wojna jest jednym z narzędzi politycznych i powinna być stosowana, gdy wymaga tego sytuacja.	1,9%	5,5%	12,5%	3,6%
Czasami pewne konflikty muszą być rozwiązane za pomocą wojny.	3,4%	18,7%	-	10,0%
Wojna jest zawsze złem i nigdy nie wolno do niej dopuścić.	94,7%	75,8%	87,5%	86,4%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: Badania własne

Tabela 2. Poglądy na temat wojny a płeć - studenci

Teza dotycząca stosowania narzędzia politycznego, jakim jest wojna	Płeć		Ogółem
	Kobiety	Mężczyźni	
Wojna jest jednym z narzędzi politycznych i powinna być stosowana, gdy wymaga tego sytuacja.	2,5%	6,2%	3,7%
Czasami pewne konflikty muszą być rozwiązane za pomocą wojny.	2,5%	23,0%	9,1%
Wojna jest zawsze złem i nigdy nie wolno do niej dopuścić.	95,0%	70,8%	87,2%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: Badania własne

Istnieje statystycznie istotna zależność między danymi dotyczącymi płci respondentów i ich poglądami związanymi z zastosowaniem wojny, jako rozwiązania politycznego. Zależność ta zachodzi tak w przypadku uczniów jak i studentów.

Mężczyźni oraz osoby niebinarne częściej są zdania, że wojna jest jednym z narzędzi politycznych i może być stosowana w razie potrzeby – odpowiedziało tak około 6% uczniów i 12% osób niebinarnych (dla porównania, tego zdania jest 2% uczennic) oraz 6% studentów (dla porównania, odpowiedziało tak około 3% studentek).

Jeszcze większą różnicę można dostrzec w przypadku zgody na wojnę w szczególnych okolicznościach. Takie rozwiązanie dopuściłoby 19% uczniów (i 3% uczennic) oraz 23% studentów (i około 3% studentek). Odpowiednio, zupełnymi przeciwnikami wojny jest 95% uczennic, 88% osób niebinarnych i 76% uczniów, oraz w próbie uczelnianej 95% studentek i 71% studentów.

Statystycznie istotna zależność zachodzi także w przypadku wieku respondentów w próbie uczniów. Tu w grupie 17 lat i więcej zwolennikami wojny jako narzędzia politycznego było 4% badanych (w grupie młodszej 2%). Warunkowo wojnę zaakceptowałyby 13% respondentów z grupy 16 lat i mniej i 8% z grupy starszej. Całkowitymi przeciwnikami wojny jest natomiast 85% uczniów z grupy młodszej i 87% uczniów z grupy starszej.

W próbie akademickiej statystycznie istotna zależność między tymi danymi nie wystąpiła. Tu zwolennikami wojny jako rozwiązania politycznego jest 3% studentów z grupy młodszej i 4% z grupy starszej, warunkowo wojnę zaakceptowałyby 9% badanych z grupy młodszej i 10% ze starszej. Zupełnymi przeciwnikami wojny jest 88% badanych z grupy młodszej i 86% z grupy starszej.

Tabela 3. Poglądy na temat wojny a wiek - uczniowie

Teza dotycząca stosowania narzędzia politycznego, jakim jest wojna	Wiek		Ogółem
	16 lat i mniej	17 lat i więcej	
Wojna jest jednym z narzędzi politycznych i powinna być stosowana, gdy wymaga tego sytuacja.	2,3%	4,2%	3,5%
Czasami pewne konflikty muszą być rozwiązane za pomocą wojny.	13,2%	8,4%	10,1%
Wojna jest zawsze złem i nigdy nie wolno do niej dopuścić.	84,6%	87,4%	86,4%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%

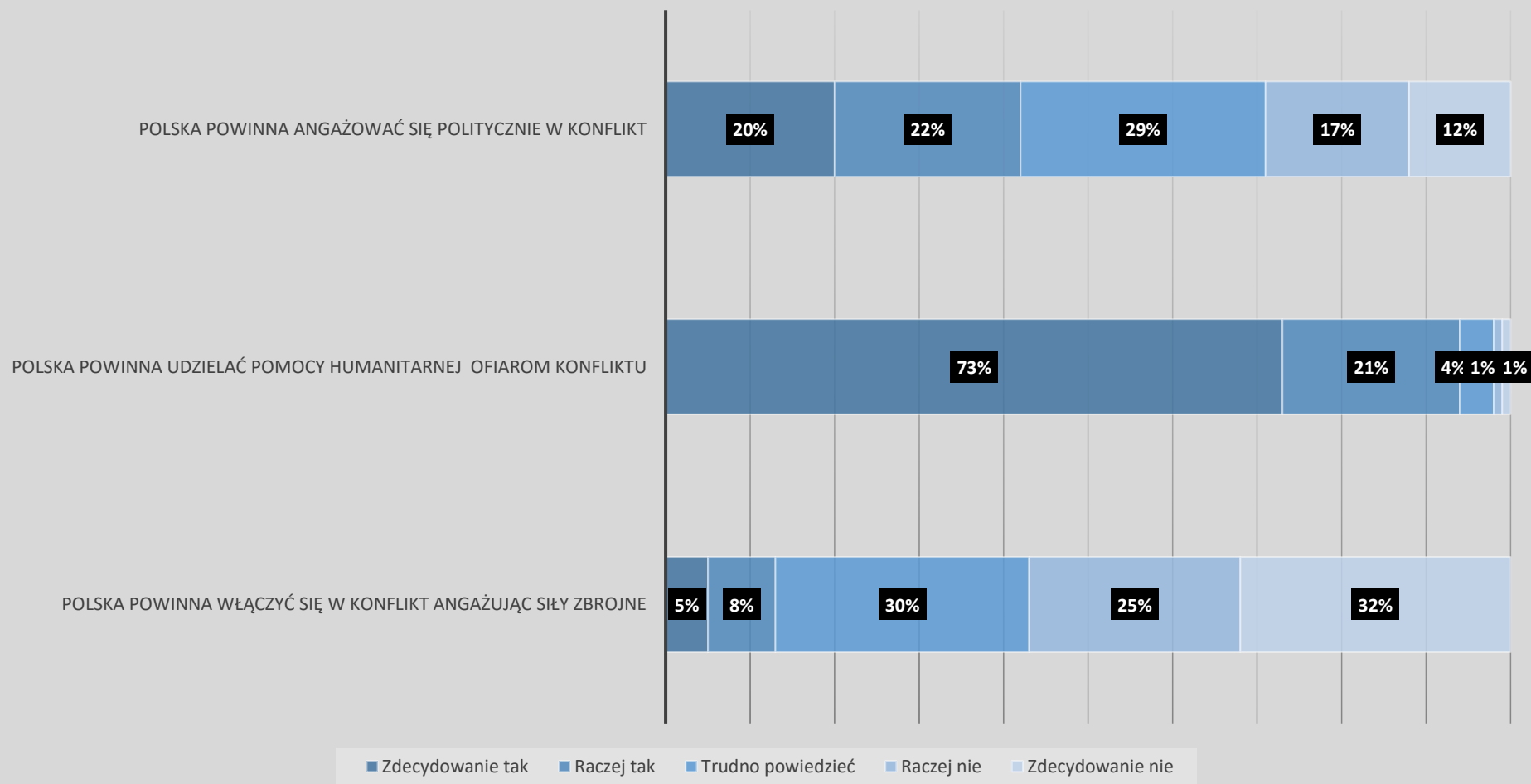
Źródło: Badania własne

Tabela 4. Poglądy na temat wojny a wiek – studenci

Teza dotycząca stosowania narzędzia politycznego, jakim jest wojna	Wiek		Ogółem
	22 lata i mniej	23 lata i więcej	
Wojna jest jednym z narzędzi politycznych i powinna być stosowana, gdy wymaga tego sytuacja.	3,3%	4,1%	3,4%
Czasami pewne konflikty muszą być rozwiązane za pomocą wojny.	8,7%	9,6%	8,9%
Wojna jest zawsze złem i nigdy nie wolno do niej dopuścić.	88,0%	86,3%	87,6%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: Badania własne

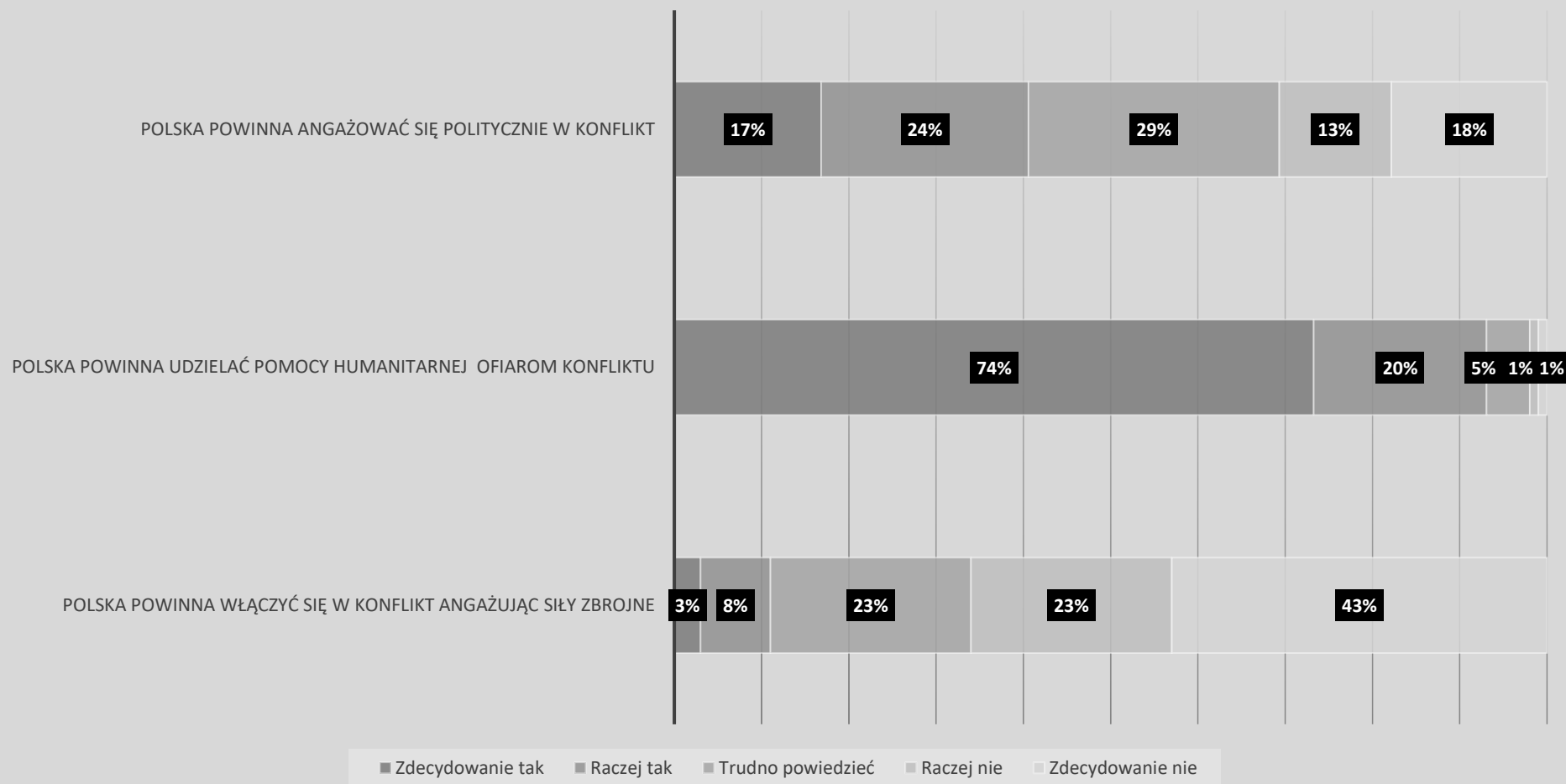

Rycina 7. Poglądy na temat postępowania Polski wobec konfliktu Ukraina-Rosja – uczniowie

Źródło: Badania własne

Rycina 8. Poglądy na temat postępowania Polski wobec konfliktu Ukraina-Rosja – studenci

Źródło: Badania własne

Respondenci wypowiedzieli się na temat tego, jak powinna zachować się Polska wobec konfliktu Ukraina – Rosja.

Najczęściej akceptowaną formą aktywności było niesienie pomocy humanitarnej ofiarom konfliktu. Tezę o tym, że Polska powinna nieść taką pomoc poparło po 94% uczniów oraz studentów (w tym odpowiedzi „zdecydowanie tak” udzieliło 73% uczniów i 74% studentów).

Nieco inne zdanie badani mieli natomiast w kwestii politycznego zaangażowania Polski w konflikt. Taką aktywność poparło 42% uczniów (w tym 20% zdecydowanie) oraz 41% studentów (w tym 17% zdecydowanie). Przeciwnych takim działaniom było natomiast 29% uczniów (w tym 12% zdecydowanie) oraz 31% studentów (w tym 18% zdecydowanie).

Zdecydowany sprzeciw natomiast napotkała koncepcja militarnego włączenia się Polski w konflikt Ukraina – Rosja. Negatywnie o takim pomysle wypowiedziało się 57% badanych uczniów (w tym zdecydowanie negatywnie o interwencji militarnej wypowiedziało się 32% uczniów) oraz 66% studentów (w tym 43% było zdecydowanie przeciwnych). Poparcie takiej interwencji wśród uczniów wyniosło 13%, w wśród studentów 11%.

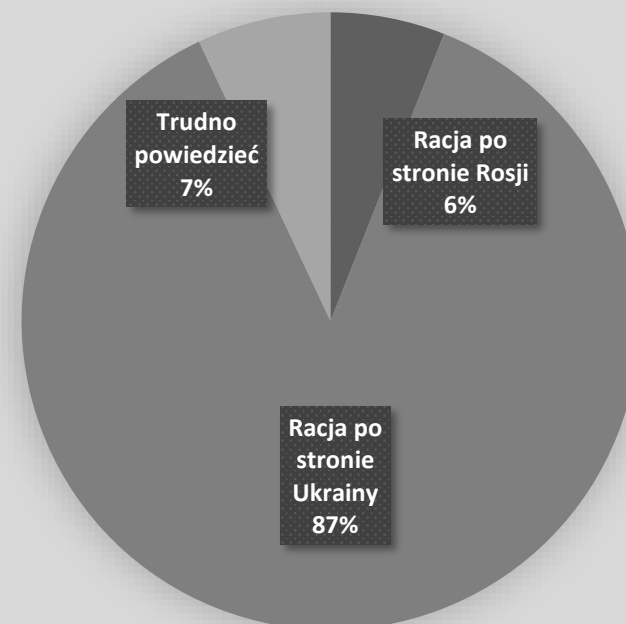

Rycina 9. Poglądy słuszności działań stron konfliktu Ukraina-Rosja – uczniowie
Źródło: Badania własne

Respondenci wskazywali, po czyjej stronie leży racja w konflikcie Ukraina – Rosja.

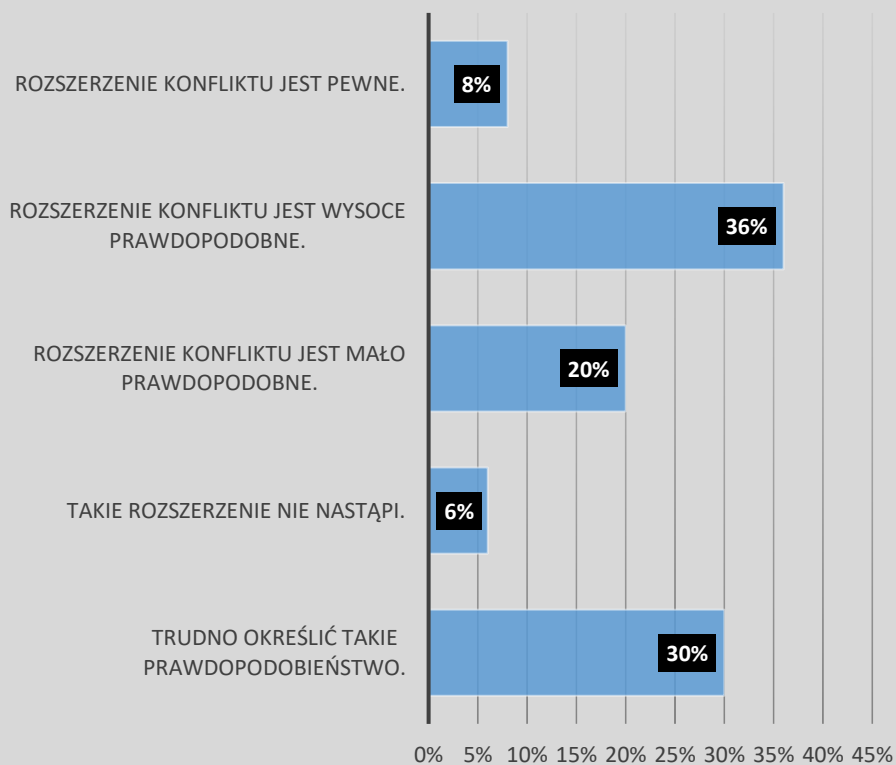
7% uczniów i 6% studentów stwierdziło, że Rosja ma rację atakując Ukrainę.

Rycina 10. Poglądy słuszności działań stron konfliktu Ukraina-Rosja – studenci
Źródło: Badania własne

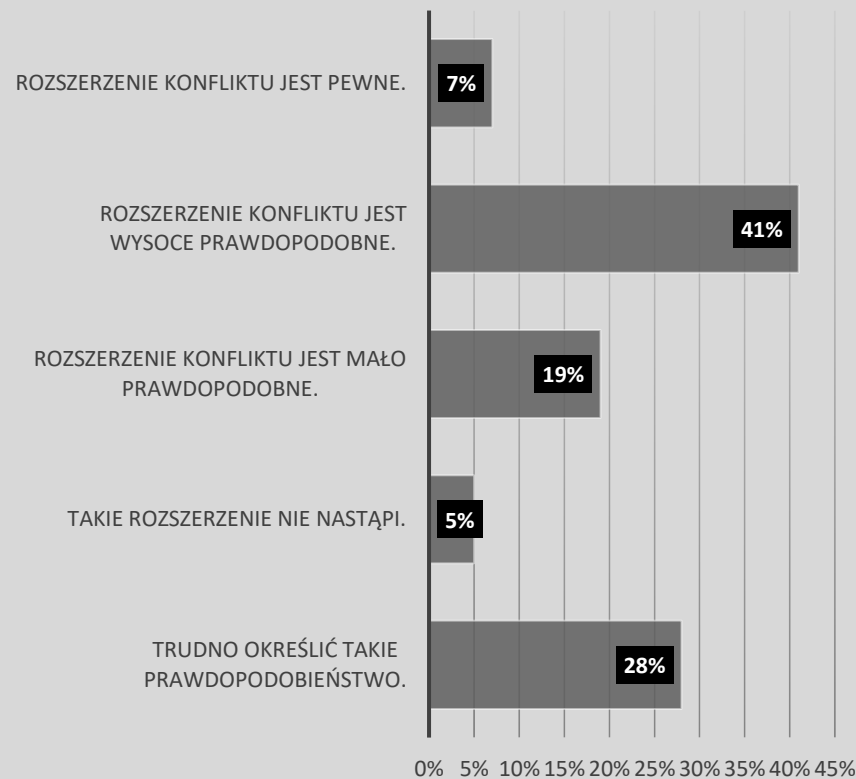
O tym, że racja leży po stronie Ukrainy, przekona-nych jest 83% uczniów i 87% studentów. Nie miało zdania na ten temat 10% uczniów i 7 % studentów.

Postawy wobec ewentualnego konfliktu zbrojnego na terenie Polski

Rycina 11. Opinie na temat eskalacji konfliktu Ukraina-Rosja na Polskę – uczniowie

Źródło: Badania własne

Rycina 12. Opinie na temat eskalacji konfliktu Ukraina-Rosja na Polskę – studenci

Źródło: Badania własne

Równie zgodne opinie przedstawiali uczniowie i studenci w temacie ewentualnej eskalacji konfliktu Ukraina – Rosja na tereny Polski.

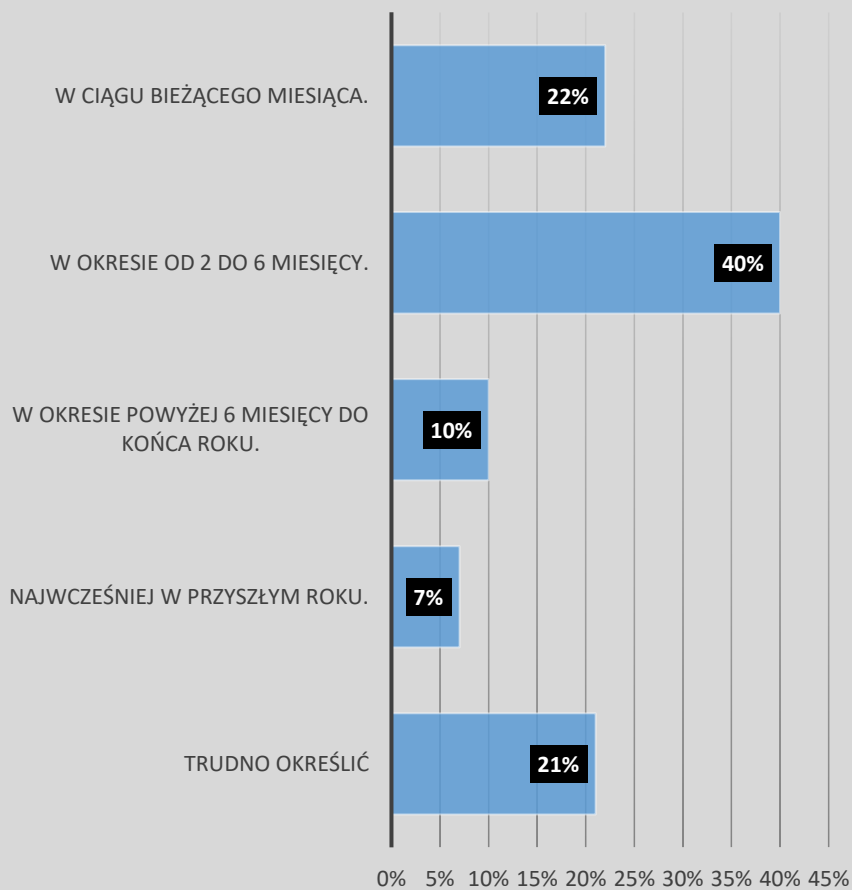
Pewnych tego, że konflikt dotrze do Polski jest 8% uczniów i 7% studentów. Wysokie prawdopodobieństwo eskalacji zaznaczyło 36% uczniów i 41% studentów. O tym, że eskalacja jest mało prawdopodobna przekonanych jest 20% uczniów i 19% studentów. O jakiegokolwiek eskalacji nie może być mowy według 6% uczniów i 5% studentów. Zdania na ten temat nie miało 30% uczniów i 28% studentów.

Badani, którzy zakładali jakiegokolwiek prawdopodobieństwo eskalacji konfliktu Ukraina – Rosja na Polskę, zostali zapytani o ewentualny termin wciągnięcia Polski w wojnę.

O tym, że Polska zostanie wciągnięta w wojnę jeszcze w tym miesiącu (dla przypomnienia – badania ankietowe były prowadzone

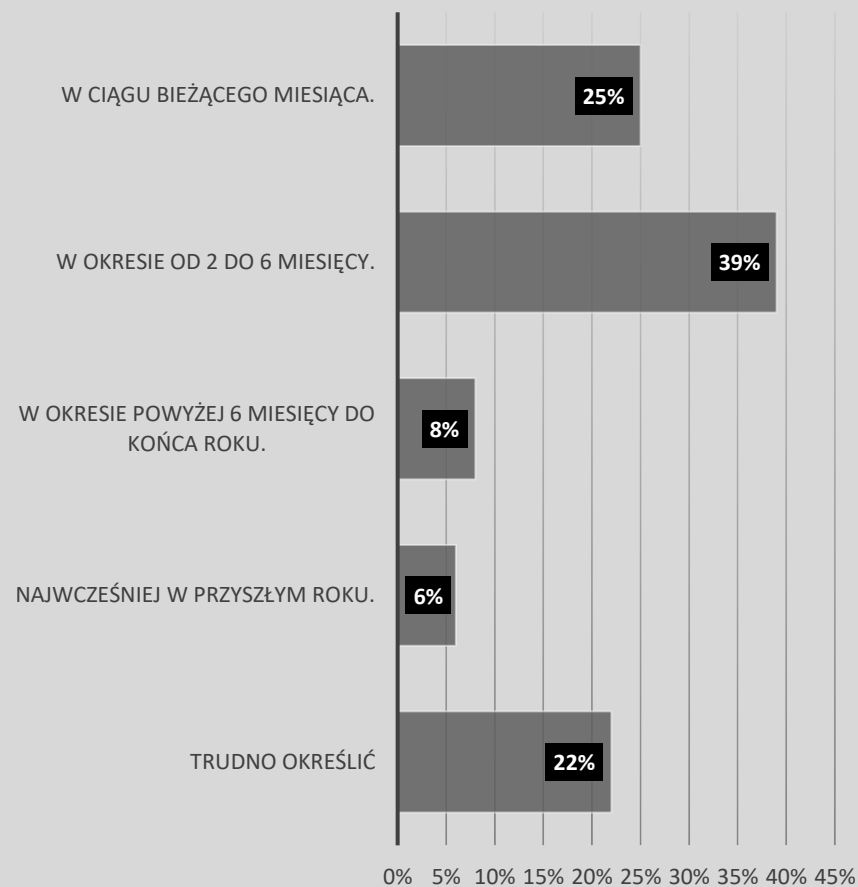
w pierwszym tygodniu marca 2022 r.) było przekonanych 22% uczniów i co czwarty student. O tym, że konflikt rozszerzy się na Polskę w ciągu najbliższych 2 - 6 miesięcy, przekonanych było 40% uczniów i 39% studentów. Według 10% uczniów i 8% studentów Polska zostanie wciągnięta w wojnę nie wcześniej, jak po upływie 6 miesięcy, ale na pewno przed końcem roku. 6% uczniów i 6% studentów uważało, że konflikt zbrojny w Polsce będzie faktem najwcześniej w przyszłym roku. Terminu potencjalnego konfliktu nie było w stanie określić 21% uczniów i 22% studentów.

Rycina 13. Opinie na temat terminu eskalacji konfliktu Ukraina-Rosja na Polskę – uczniowie zakładający wystąpienie konfliktu

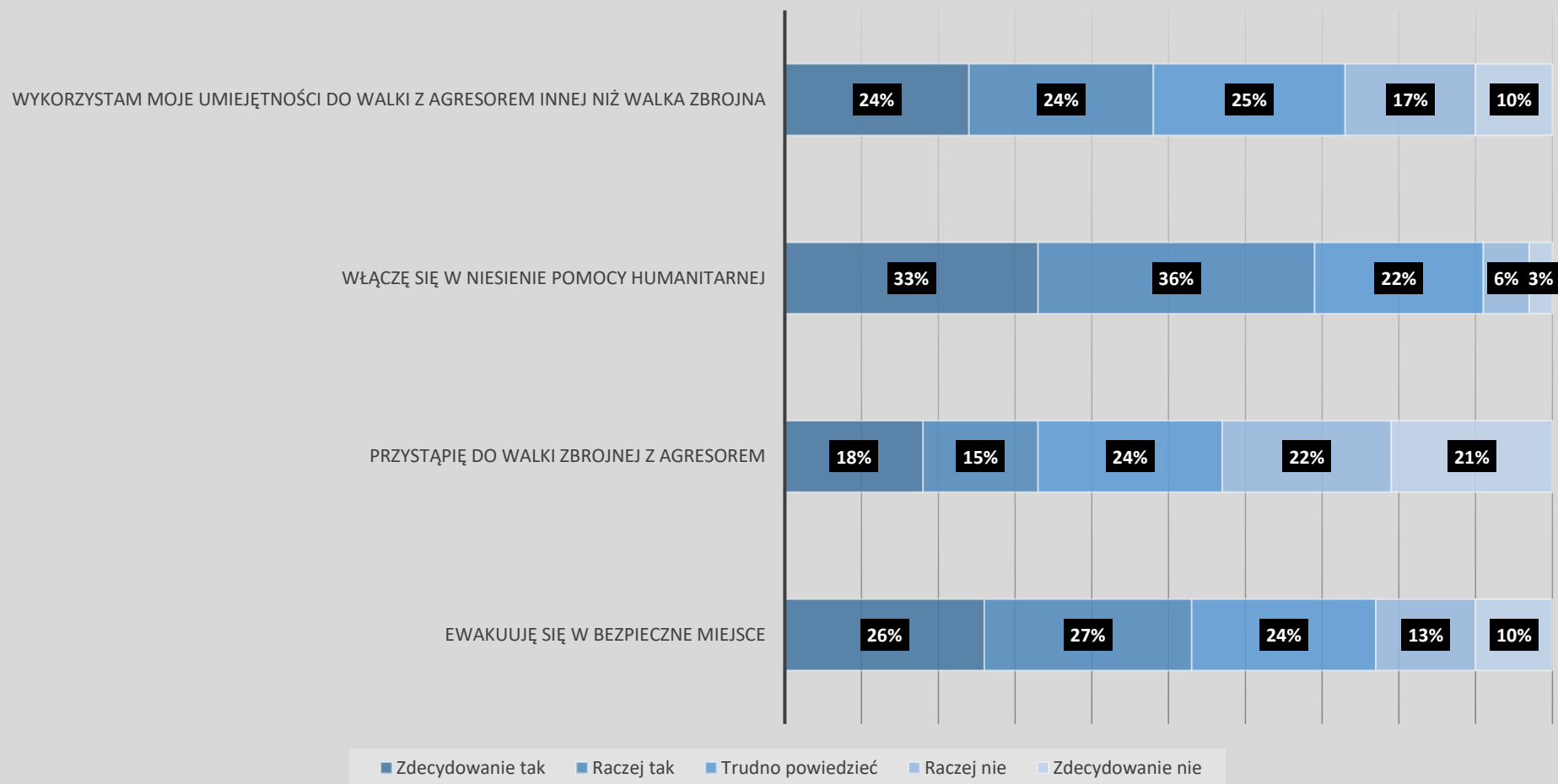
Źródło: Badania własne

Rycina 14. Opinie na temat terminu eskalacji konfliktu Ukraina-Rosja na Polskę – studenci zakładający wystąpienie konfliktu

Źródło: Badania własne

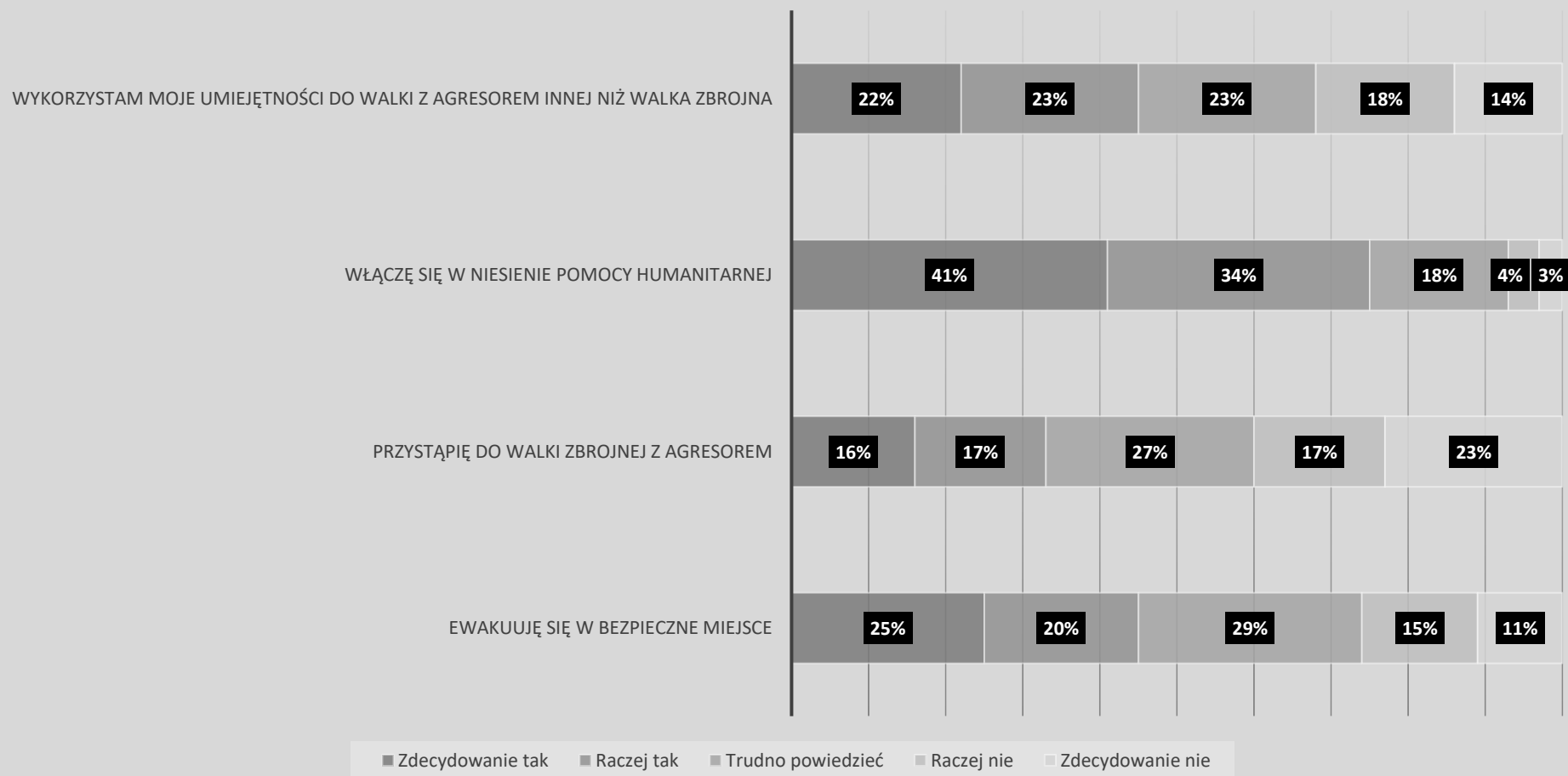

Rycina 15. Deklarowane zachowanie w przypadku konfliktu zbrojnego na terenie Polski – uczniowie

Źródło: Badania własne

Rycina 16. Deklarowane zachowanie w przypadku konfliktu zbrojnego na terenie Polski – studenci

Źródło: Badania własne

Ankietowani deklaruwali, w jaki sposób zachowaliby się w sytuacji wystąpienia konfliktu zbrojnego na terenie Polski. W tym przypadku także widoczna jest zbieżność odpowiedzi uczniów i studentów. Badani mogli się odnieść do każdej zaproponowanej formy działania, stąd też mogli deklorować aktywność w kilku zakresach działań. Najczęściej podawaną odpowiedzią są działania w zakresie pomocy humanitarnej. Tu twierdząco odpowiedziało 69% uczniów (w tym 33% zdecydowanie) i 75% studentów (w tym 41% zdecydowanie).

O ewakuacji w bezpieczne miejsce zatroszczy się w sytuacji wojny 53% uczniów (w tym 26% zdecydowanie) i 45% studentów (w tym 25% zdecydowanie).

Badani włączyliby się także do aktywnej walki z wrogiem. Deklarację wykorzystania swoich umiejętności do walki innej niż walka zbrojna, np. w postaci ataków hackerskich, działań propagandowych, działań dywersyjnych, złożyło 48%

uczniów (w tym 24% zdecydowanie) i 45% studentów (w tym 22% zdecydowanie).

Do walki zbrojnej z wrogiem przystąpiłoby według deklaracji, 33% uczniów (w tym 18% zdecydowanie) i 33% studentów (w tym 16% zdecydowanie). Kolejne 24% uczniów i 27% studentów nie określiło konkretnie swojej postawy wobec podjęcia walki zbrojnej. Walki zbrojnej odmówiłoby 44% uczniów i 40% studentów.

Tabela 5. Deklarowane zachowanie w przypadku konfliktu zbrojnego na terenie Polski a płeć– uczniowie

Deklarowane zachowanie		Płeć		
		Kobiety	Mężczyźni	Osoby niebinarne
Wykorzystam moje umiejętności do walki z agresorem innej niż walka zbrojna	Zdecydowanie tak	17,8%	31,3%	37,5%
	Raczej tak	20,0%	29,2%	12,5%
	Trudno powiedzieć	27,6%	20,4%	-
	Raczej nie	22,1%	12,2%	-
	Zdecydowanie nie	12,5%	7,0%	50,0%
Włączę się w niesienie pomocy humanitarnej	Zdecydowanie tak	38,2%	27,4%	62,5%
	Raczej tak	32,5%	39,8%	12,5%
	Trudno powiedzieć	23,3%	20,1%	12,5%
	Raczej nie	4,3%	8,8%	-
	Zdecydowanie nie	1,7%	4,0%	12,5%
Przystąpię do walki zbrojnej z agresorem	Zdecydowanie tak	8,4%	29,8%	12,5%
	Raczej tak	10,8%	20,4%	12,5%
	Trudno powiedzieć	26,9%	22,2%	12,5%
	Raczej nie	27,2%	15,2%	12,5%
	Zdecydowanie nie	26,7%	12,5%	50,0%
Ewakuuję się w bezpieczne miejsce	Zdecydowanie tak	31,5%	17,0%	75,0%
	Raczej tak	32,0%	21,3%	-
	Trudno powiedzieć	21,2%	28,3%	-
	Raczej nie	11,1%	15,8%	25,0%
	Zdecydowanie nie	4,3%	17,6%	-

Źródło: Badania własne

Tabela 6. Deklarowane zachowanie w przypadku konfliktu zbrojnego na terenie Polski a płeć– studenci

Deklarowane zachowanie		Płeć	
		Kobiety	Mężczyźni
Wykorzystam moje umiejętności do walki z agresorem innej niż walka zbrojna	Zdecydowanie tak	16,3%	33,6%
	Raczej tak	20,5%	28,3%
	Trudno powiedzieć	27,2%	15,9%
	Raczej nie	19,7%	13,3%
	Zdecydowanie nie	16,3%	8,8%
Włączę się w niesienie pomocy humanitarnej	Zdecydowanie tak	41,0%	39,8%
	Raczej tak	35,6%	31,0%
	Trudno powiedzieć	18,4%	18,6%
	Raczej nie	3,3%	4,4%
	Zdecydowanie nie	1,7%	6,2%
Przystąpię do walki zbrojnej z agresorem	Zdecydowanie tak	9,6%	29,2%
	Raczej tak	14,6%	22,1%
	Trudno powiedzieć	28,0%	23,0%
	Raczej nie	19,7%	12,4%
	Zdecydowanie nie	28,0%	13,3%
Ewakuuję się w bezpieczne miejsce	Zdecydowanie tak	30,5%	15,0%
	Raczej tak	23,4%	14,2%
	Trudno powiedzieć	26,8%	32,7%
	Raczej nie	10,9%	22,1%
	Zdecydowanie nie	8,4%	15,9%

Źródło: Badania własne

Analizując korelacje danych dotyczących deklaracji zachowań badanych w przypadku konfliktu i płci, wykazano szereg statystycznie istotnych zależności.

W grupie uczniów 63% mężczyzn przystąpiłoby do walki innej niż zbrojna. Podobnie postąpiłoby 50% osób niebinarnych i 38% kobiet.

Deklarację włączenia się w pomoc humanitarną zgłosiło 75% osób niebinarnych, 71% kobiet i 67% mężczyzn.

Przystąpienie do walki zbrojnej zadeklarowała połowa mężczyzn, kolejne 22% nie określiło swojej postawy w tej kwestii. Do walki zbrojnej nie przystąpiłoby 28% mężczyzn. Deklarację walki zbrojnej zgłosiło 25% osób niebinarnych, a około 13% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi. Odmówiłoby walki około 13%. Walkę zbrojną zadeklarowało także 19% kobiet, a kolejne 27% nie udzieliło konkretnej odpowiedzi.

O ewakuacji w bezpieczne miejsce zadbałoby 75% osób niebinarnych, 64% kobiet i 38% mężczyzn.

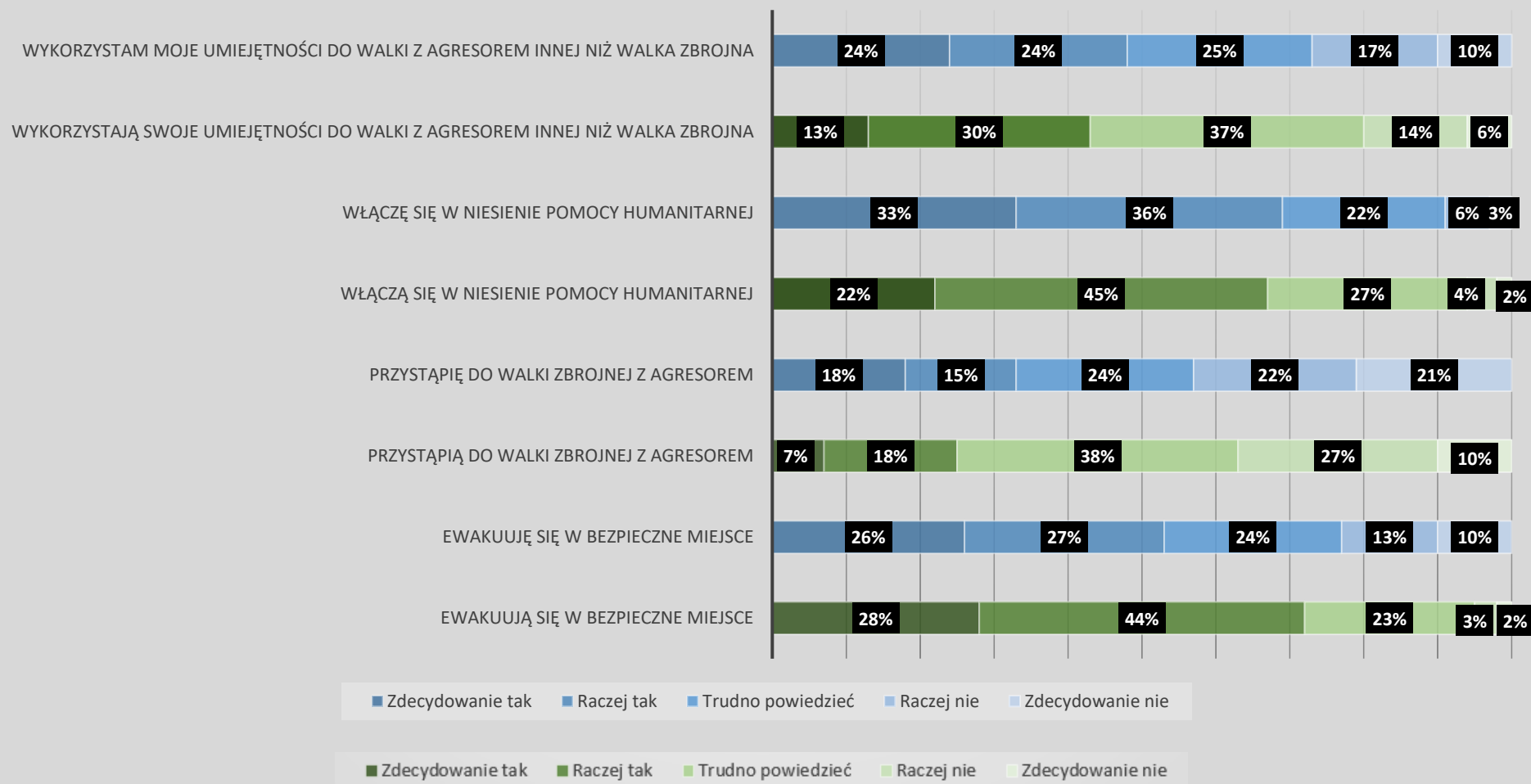
W grupie uczelnianej 62% mężczyzn i 37% kobiet walczyłoby z wrogiem w sposób inny niż zbrojnie.

W przypadku niesienia pomocy humanitarnej niemal równie często kobiety jak i mężczyźni deklarowali swoją gotowość (77% i 70%).

Walkę zbrojną zadeklarowało 51% studentów i 24% studentek. Jednoznacznej odpowiedzi nie udzieliło tu 23% mężczyzn i 28% kobiet. Walki zbrojnej odmówiłoby 26% studentów i 48% studentek.

O ewakuacji w bezpieczne miejsce częściej myślały kobiety – 54% niż mężczyźni – 29%.

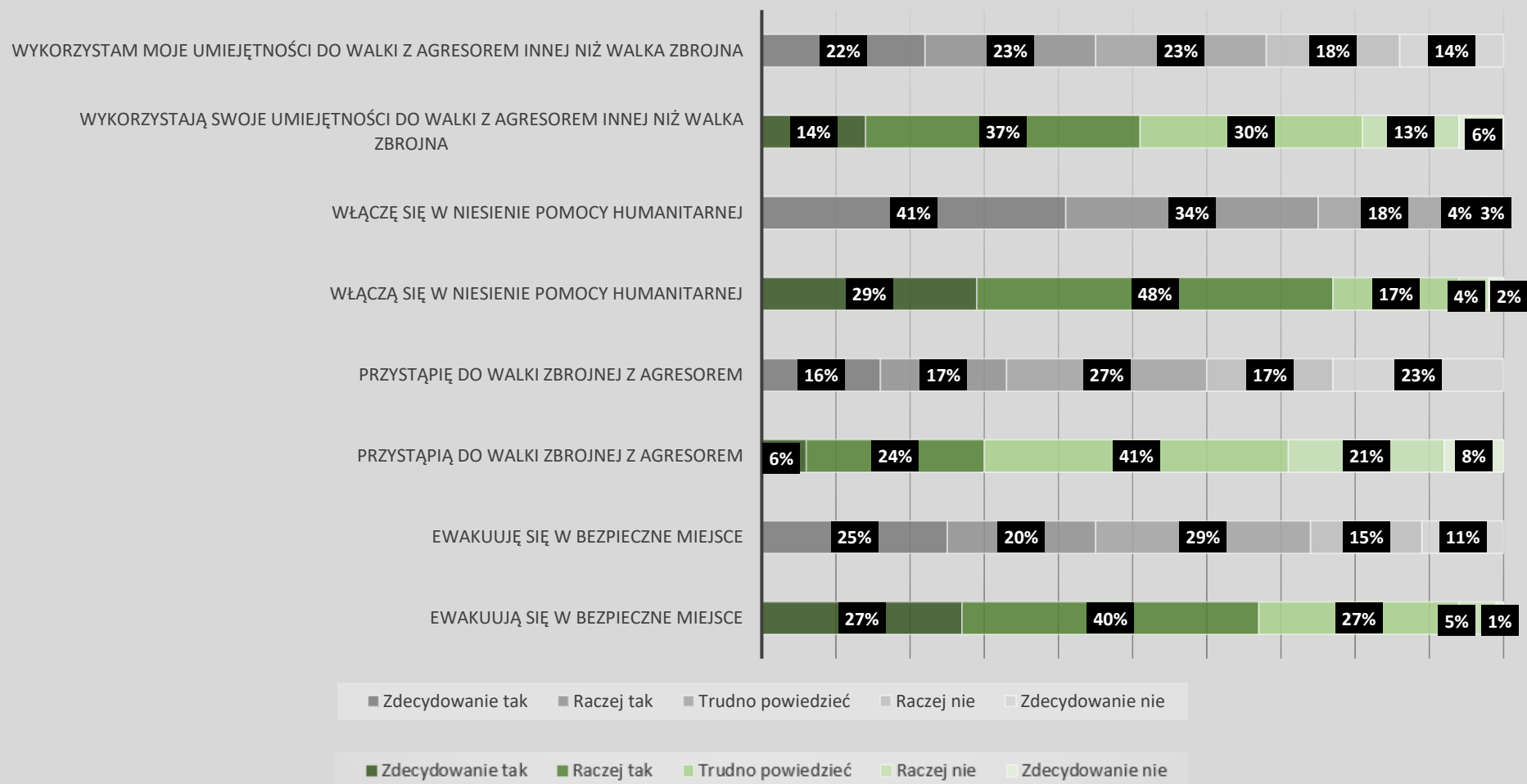

Rycina 17. Zestawienie deklarowanych zachowań własnych respondentów oraz opinii o zachowaniach rówieśników w przypadku konfliktu zbrojnego na terenie Polski – uczniowie

Źródło: Badania własne

Rycina 18. Zestawienie deklarowanych zachowań własnych respondentów oraz opinii o zachowaniach rówieśników w przypadku konfliktu zbrojnego na terenie Polski – uczniowie

Źródło: Badania własne

Ankietowani wyrazili także opinie o tym, w jaki sposób ich zdaniem zachowują się ich rówieśnicy w przypadku konfliktu zbrojnego na terenie Polski.

Według opinii uczniów, ich rówieśnicy w tej sytuacji byliby bardziej pasywni, niż oni sami. 43% z nich uważa, że ich rówieśnicy podejmą walkę z agresorem inną niż walka zbrojna (dla porównania – 48% uczniów deklaroowało podjęcie takiej walki). 67% uczniów uważa, że ich rówieśnicy podejmą działania związane z pomocą humanitarną ofiarom konfliktu (tu odsetek odpowiedzi dotyczących działań badanych był bardzo podobny – 69%). 25% badanych uważa, że ich rówieśnicy podejmą walkę zbrojną (33% badanych zadeklarowało gotowość do takich działań ze swojej strony).

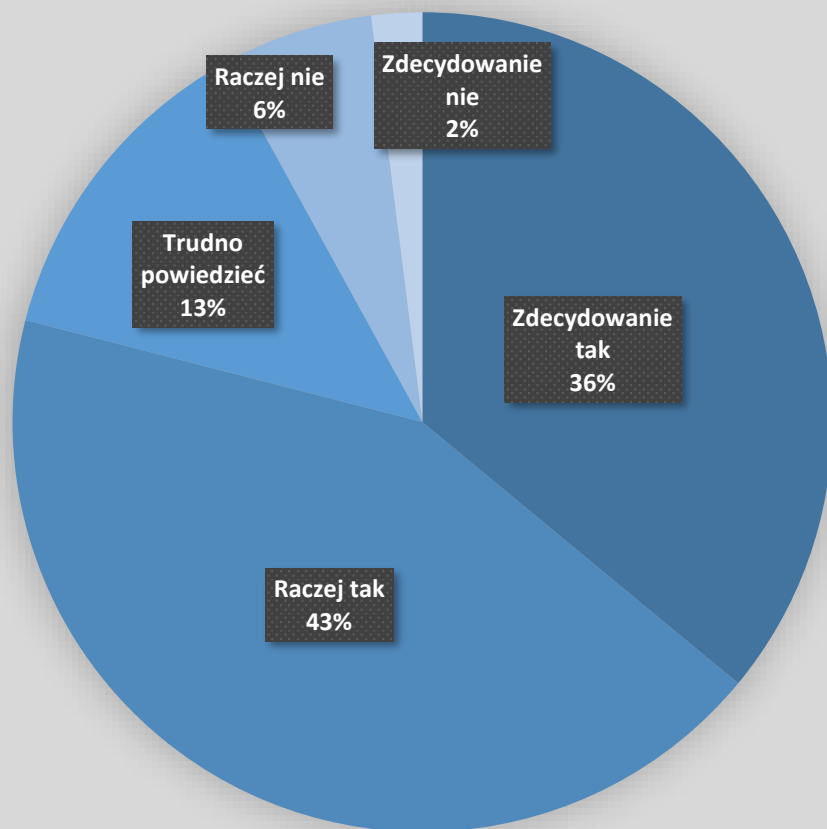
72% uczniów jest przekonanych, że ich rówieśnicy ewakuują się w bezpieczne miejsce (dla porównania – 53% uczniów zadeklarowało, że zachowa się w ten sposób w przypadku konfliktu).

W grupie uczelnianej rozkład odpowiedzi wygląda nieco inaczej.

51% studentów zakłada, że ich rówieśnicy podejmą walkę inną niż walka zbrojna (takie działanie zadeklarowało 45% badanych z grupy uczelnianej). 77% studentów stwierdziło, że ich rówieśnicy podejmą działania pomocowe (takie działania zadeklarowało 75% badanych). W przypadku walki zbrojnej, 18% badanych zakłada, że ich rówieśnicy zareagują w ten sposób (taką formę działań zadeklarowało 33% badanych). 67% badanych stwierdziło, że ich rówieśnicy ewakuują się w bezpieczne miejsce (ewakuację zadeklarowało 45% badanych).

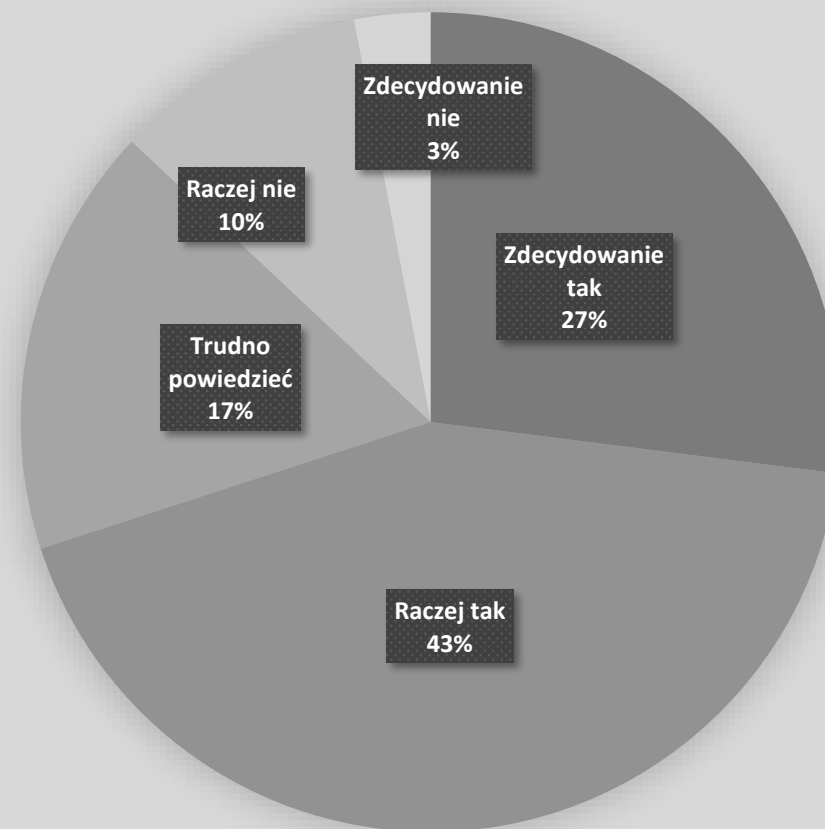
Co więcej, badani nie byli tak przekonani do sposobów reakcji rówieśników, niż do reakcji ich samych. Świadczą o tym niższe odsetki odpowiedzi „zdecydowanie tak” i wyższe odsetki odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Rycina 19. Opinie na temat pomocy NATO i innych organizacji międzynarodowych w razie konfliktu zbrojnego na terenie Polski - uczniowie

Źródło: Badania własne

Rycina 20. Opinie na temat pomocy NATO i innych organizacji międzynarodowych w razie konfliktu zbrojnego na terenie Polski - studenci

Źródło: Badania własne

Badani określali także swoje opinie na temat pomocy NATO i innych organizacji międzynarodowych w przypadku wybuchu konfliktu zbrojnego na terenie Polski.

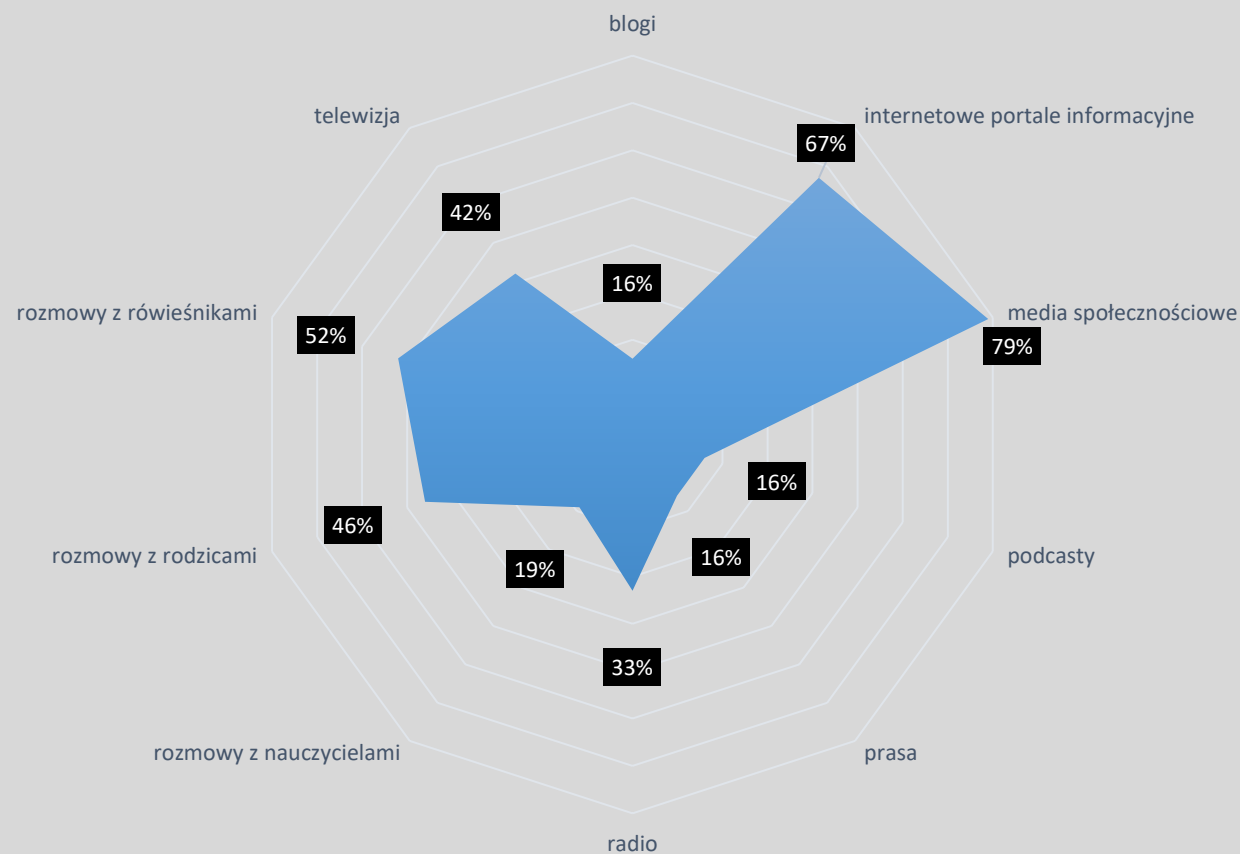
W grupie uczniów 79% badanych uważa, że NATO i inne organizacje międzynarodowe przyjdą Polsce z pomocą w przypadku konfliktu zbrojnego (w tym 36% jest o takich działaniach zdecydowanie przekonanych). 8% uczniów natomiast uważa, że Polska nie uzyska pomocy ze strony organizacji międzynarodowych. 13% respondentów z tej grupy nie wypowiedziało się jednoznacznie na ten temat.

Studenci okazali się nieco bardziej sceptyczni, jeśli chodzi o pomoc międzynarodową Polsce w przypadku konfliktu zbrojnego.

O tym, że taka pomoc nastąpi, uważa 70% studentów (w tym jest o tym zdecydowanie przekonanych 27% badanych w tej grupie). Według 13% studentów Polska nie otrzyma pomocy ze strony NATO i innych organizacji międzynarodowych. Jednoznacznej opinii na ten temat nie wyraziło 17% badanych.

Źródła wiedzy na temat konfliktu Ukraina-Rosja

Rycina 21. Najczęściej wykorzystywane źródła wiedzy na temat konfliktu Ukraina - Rosja – uczniowie

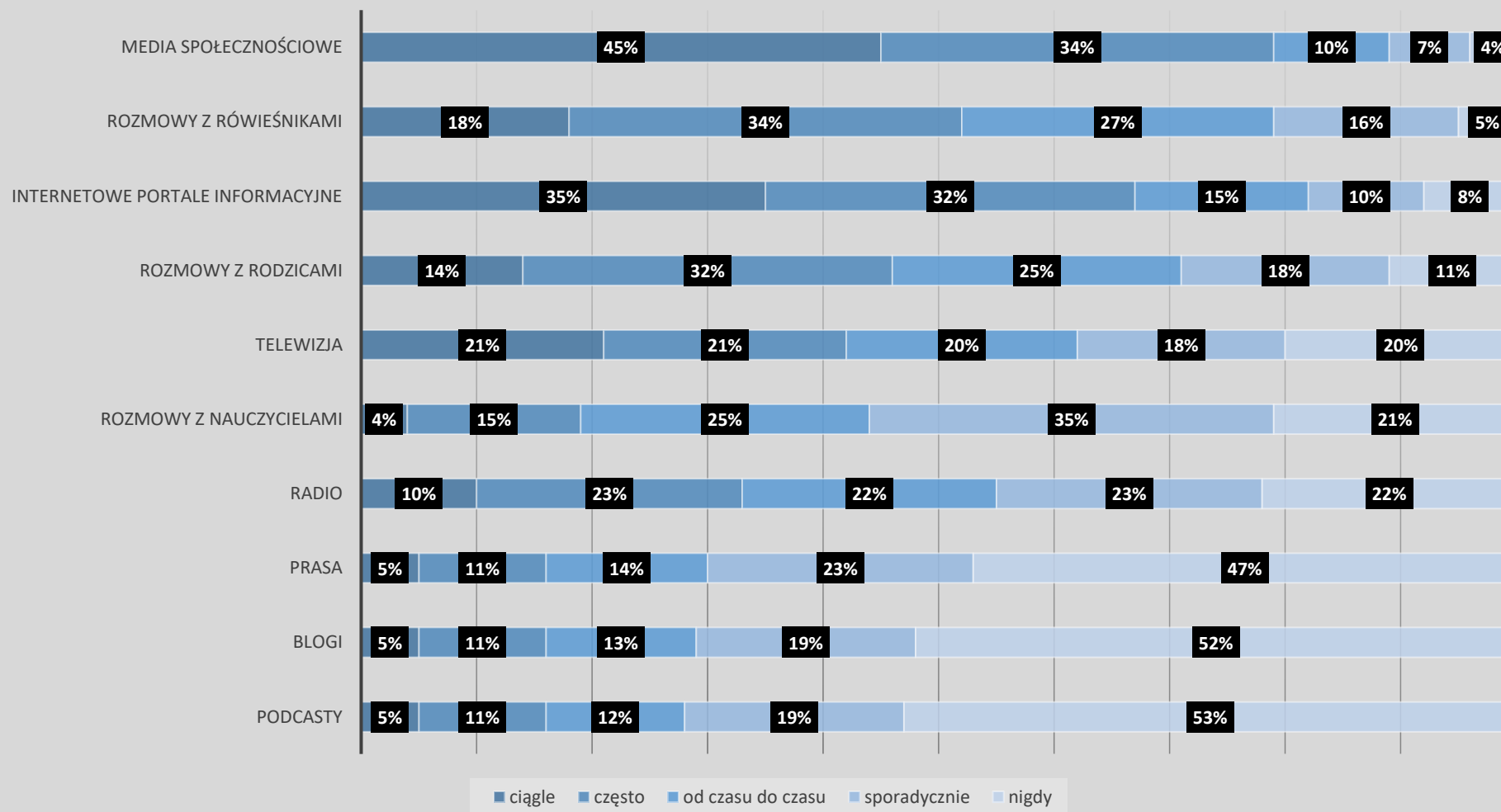
Źródło: Badania własne

Respondenci zostali zapytani o to, z jakich źródeł czerpią informacje na temat konfliktu Ukraina – Rosja. W kwestionariuszu określali częstotliwość otrzymywania informacji z wskazanych mediów, a także na podstawie rozmów z rodzicami, rówieśnikami czy nauczycielami.

Dokonano zestawienia odpowiedzi „ciągle” i „często” w odniesieniu do poszczególnych źródeł. Wyniki tego zestawienia dla grupy uczniów ilustruje wykres z ryciny 21. 79% uczniów najczęściej informacje o konflikcie czerpie z mediów społecznościowych. 67% To są dwa źródła informacji, jakie dominują we wskazaniach ankietowanych. Połowa (52%) uczniów deklaruje, że konflikt jest ciągłym bądź częstym tematem rozmów z rówieśnikami. 46% jako jedno z głównych źródeł informacji wskazuje rozmowy z rodzicami. Telewizja jest jednym z głównych źródeł wiedzy dla 42% badanych. Kolejne miejsca to radio – 33%, nauczyciele – 19%, prasa, podcasty i blogi – po 16%.

Dokładne analizy częstotliwości korzystania z poszczególnych źródeł pokazują, że w grupie tej dominują media społecznościowe (45% badanych otrzymuje informacje o konflikcie w sposób ciągły) i portale informacyjne – ciągle śledzi je 35% badanych szukając informacji o konflikcie. Pozostałe źródła informacji osiągnęły mniejsze odsetki wskazań, jeśli chodzi o korzystanie ciągle. Na uwagę zasługują odsetki wskazujące na to, z jakich źródeł badani w ogóle nie korzystają. Analizując dane zawarte w wykresie nr 22 zauważyć można równowagę w odsetku korzystających ciągle i niekorzystających w ogóle z telewizji. Poniżej tej pozycji rośnie przewaga odsetka respondentów niekorzystających z danego źródła nad odsetkiem korzystających ciągle.

Rycina 22. Wybrane źródła wiedzy na temat konfliktu Ukraina - Rosja – uczniowie

Źródło: Badania własne

Rycina 23. Najczęściej wykorzystywane źródła wiedzy na temat konfliktu Ukraina - Rosja – studenci

Źródło: Badania własne

W grupie uczelnianej trendy w korzystaniu ze źródeł informacji na temat konfliktu przedstawiają się podobnie. Zauważyć tu jednak można wyższe odsetki, w porównaniu z uczniami, w korzystaniu z mediów społecznościowych (80%) i portali informacyjnych (81%).

Wśród studentów rozmowy dotyczące konfliktu prowadzone z rówieśnikami są również dość częste (53%), także niemal połowa badanych (46%) wskazuje na ciągłe lub częste rozmowy z rodzicami.

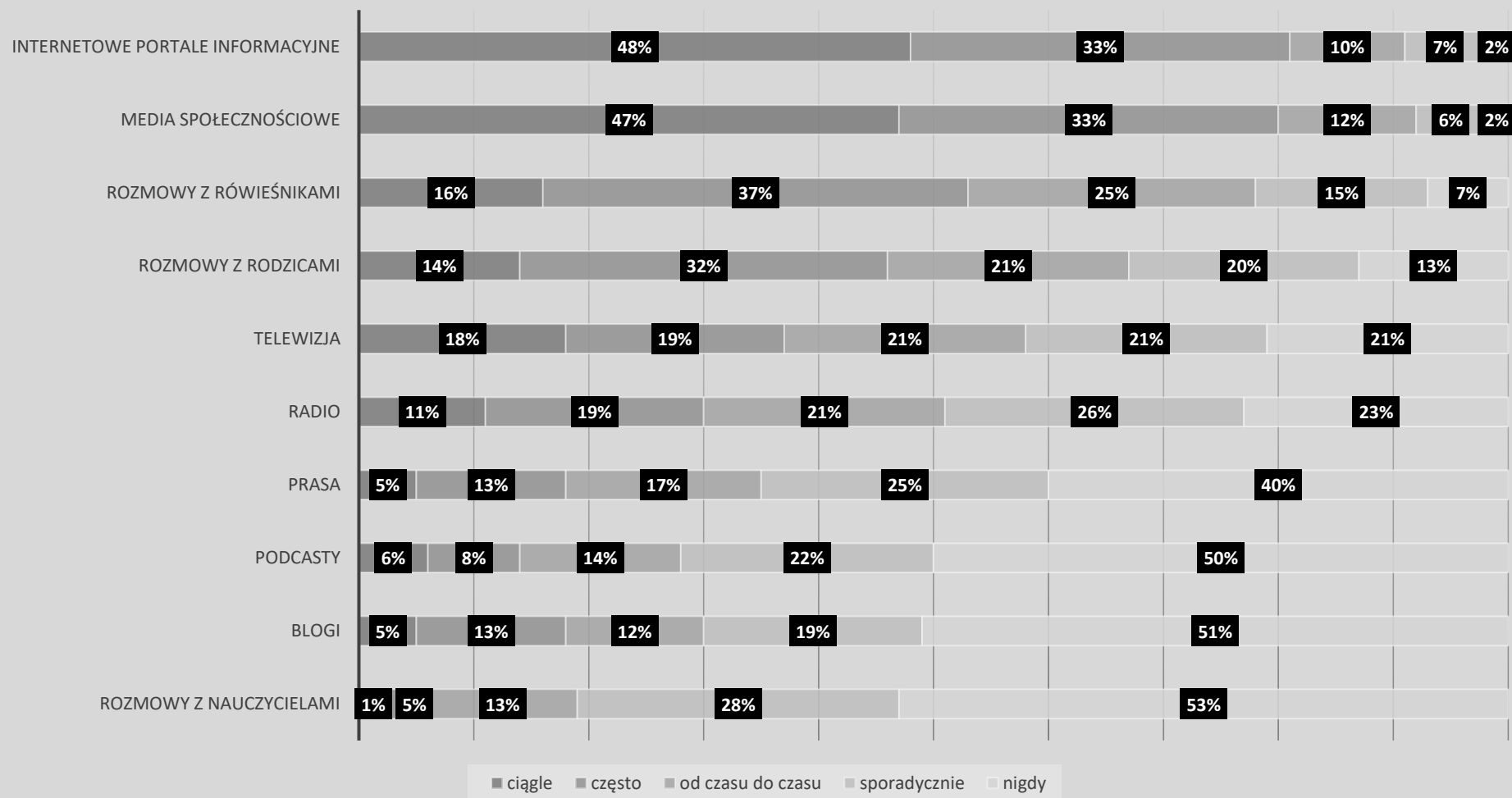
W grupie studentów widać mniejszą częstotliwość w korzystaniu z telewizji (37%). Prasa, blogi i podcasty to po kilkanaście procent wskazań na częste bądź ciągle korzystanie. Rozmowy z nauczycielami to 6% wskazań.

Szczegółowa analiza częstości korzystania z poszczególnych źródeł zawarta w wykresie 24 potwierdza, podobnie jak w grupie uczniów, zna-

czącą przewagę mediów społecznościowych i portali informacyjnych z pozyskiwaniu informacji na temat konfliktu. W grupie akademickiej jednak portale były wykorzystywane minimalnie częściej niż media społecznościowe (różnica 1%). W grupie uczniów przewaga mediów społecznościowych nad portalami w ciągłym pozyskiwaniu informacji wyniosła 10%. Porównując odsetki ciągłego korzystania oraz niekorzystania z poszczególnych źródeł, w grupie studentów można zauważyć spadek w korzystaniu telewizji (w porównaniu z uczniami).

Dane wskazują także, że nauczyciele akademicy podczas zajęć poruszają temat konfliktu znacznie rzadziej, niż nauczyciele w szkołach średnich.

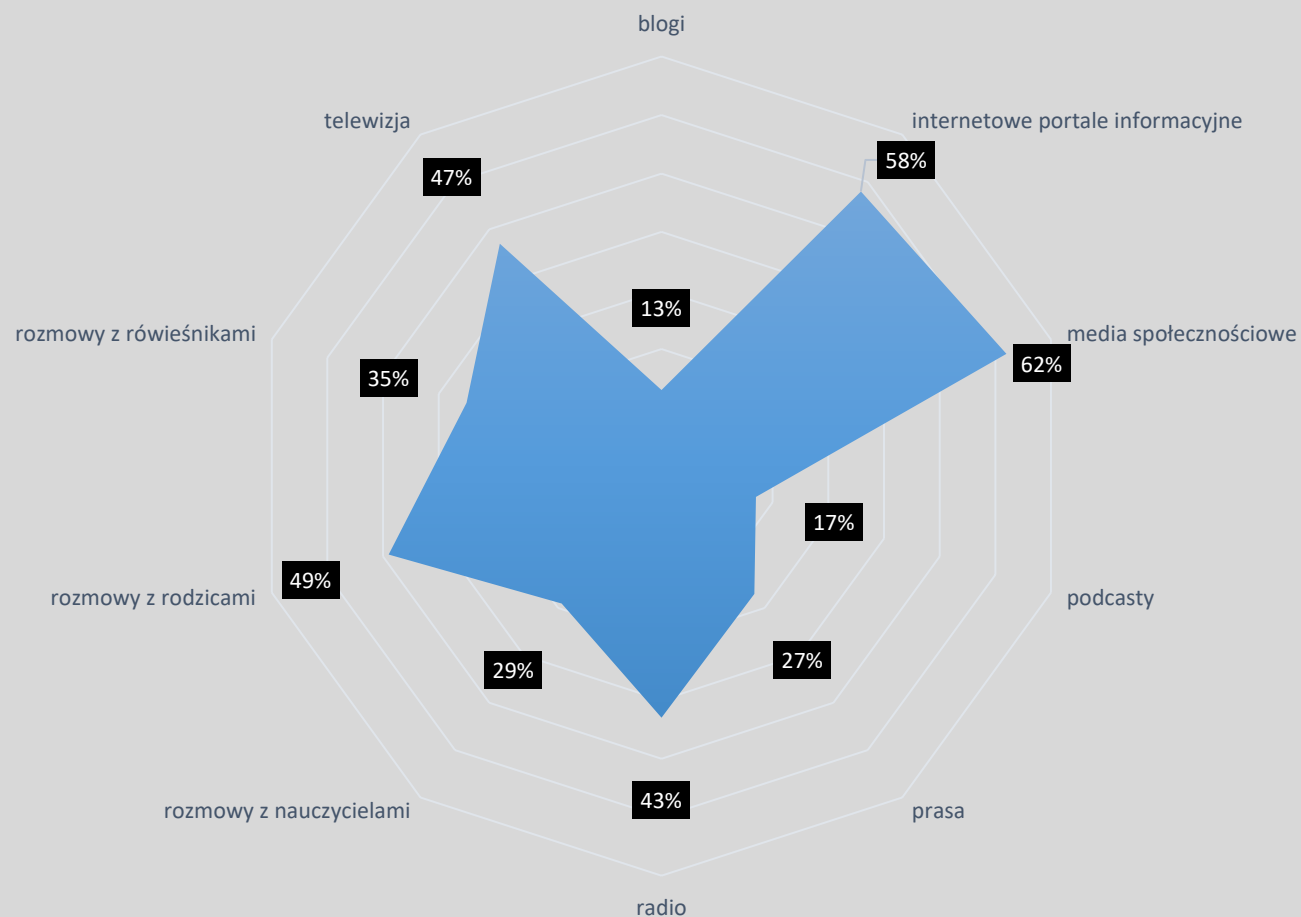

Rycina 24. Wybrane źródła wiedzy na temat konfliktu Ukraina - Rosja – studenci

Źródło: Badania własne

Rycina 25. Źródła wiedzy na temat konfliktu Ukraina - Rosja dostarczające informacji o największym znaczeniu dla badanych – uczniowie

Źródło: Badania własne

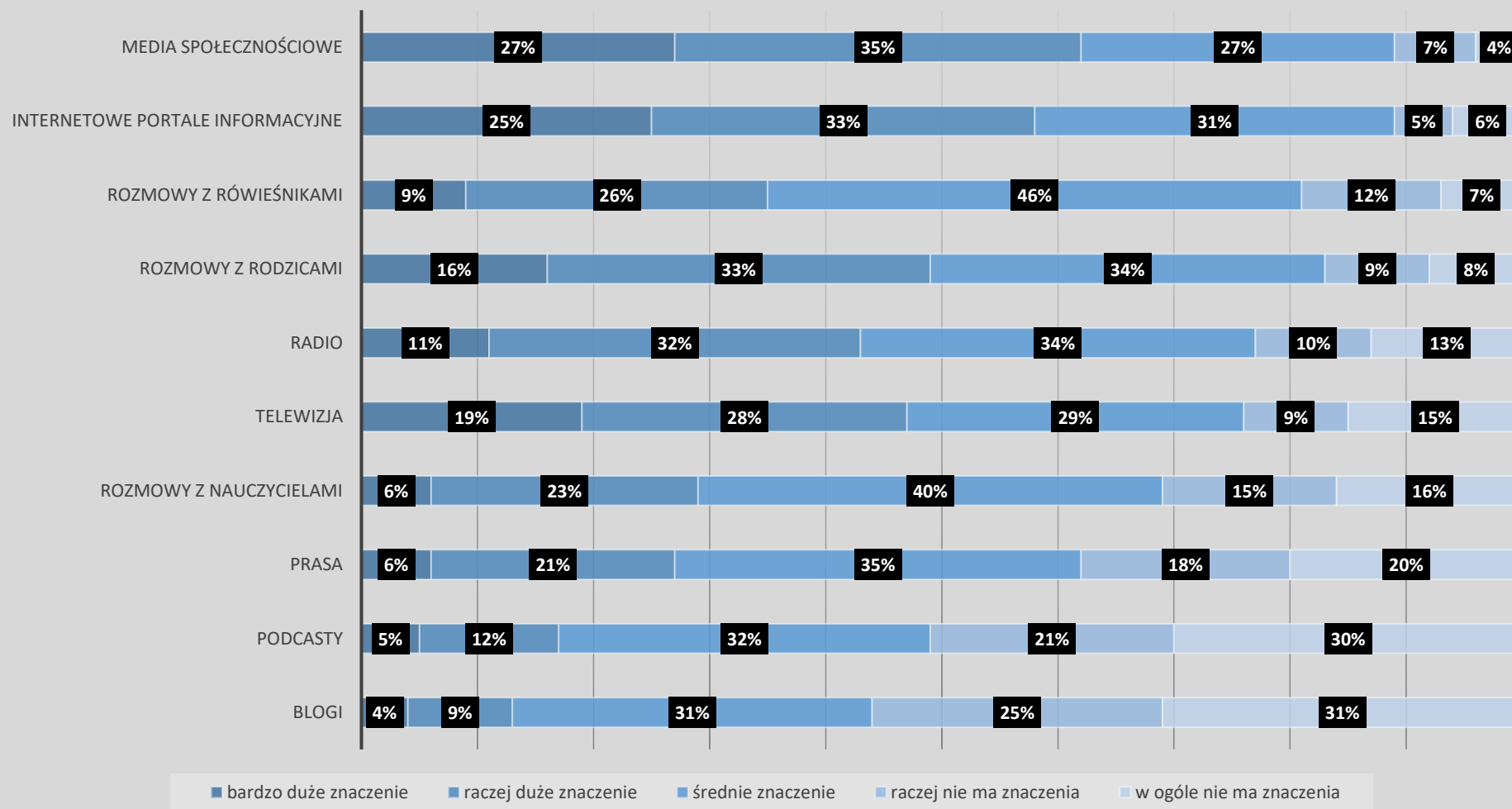
Badani określali także, jakie znaczenie mają dla nich informacje pozyskiwane z poszczególnych źródeł. Dla uczniów największe znaczenie mają informacje pozyskane z mediów społecznościowych (62%) oraz portali informacyjnych (58%) i widać tu znaczą przewagę tych dwóch źródeł. Trzecim, co do wagi źródłem informacji są rodzice (49%), a po nich tradycyjne media – telewizja (47%) i radio (43%). Nauczyciele (30%) i prasa (27%) to kolejne źródła w tym rankingu. Najmniejszą wagę zyskują wśród uczniów informacje uzyskane z podcastów (17%) i blogów (13%).

Postawić więc tu można tezę o zależności w korzystaniu z konkretnych źródeł i przykładaniu wagi do informacji zeń uzyskanych.

Szczegółowe dane dotyczące wagi informacji na temat konfliktu Ukraina – Rosja potwierdzają ogromne znaczenie mediów społecznościowych w komunikacji z młodym pokoleniem. Bardzo duże znaczenie do treści pochodzących z social mediów przykłada ponad ¼ uczniów (kolejne 35% raczej

duże znaczenie). Informacje te nie mają znaczenia dla 11% uczniów. Podobnym zaufaniem wśród uczniów cieszą się portale informacyjne. Na budowę poglądów uczniów na temat konfliktu spory wpływ mają także rodzice. Co prawda rozmowy z nimi jako źródło o największym znaczeniu wskazało 16% uczniów, ale pojawiło się w tym przypadku 17% wskazań, że owe rozmowy znaczenia nie mają (bez jakiegokolwiek znaczenia – 8%). Zakładać więc można, że rodzice są bardziej opiniotwórczy wśród uczniów niż telewizja, radio czy nauczyciele, niemniej ustępują nowym mediom.

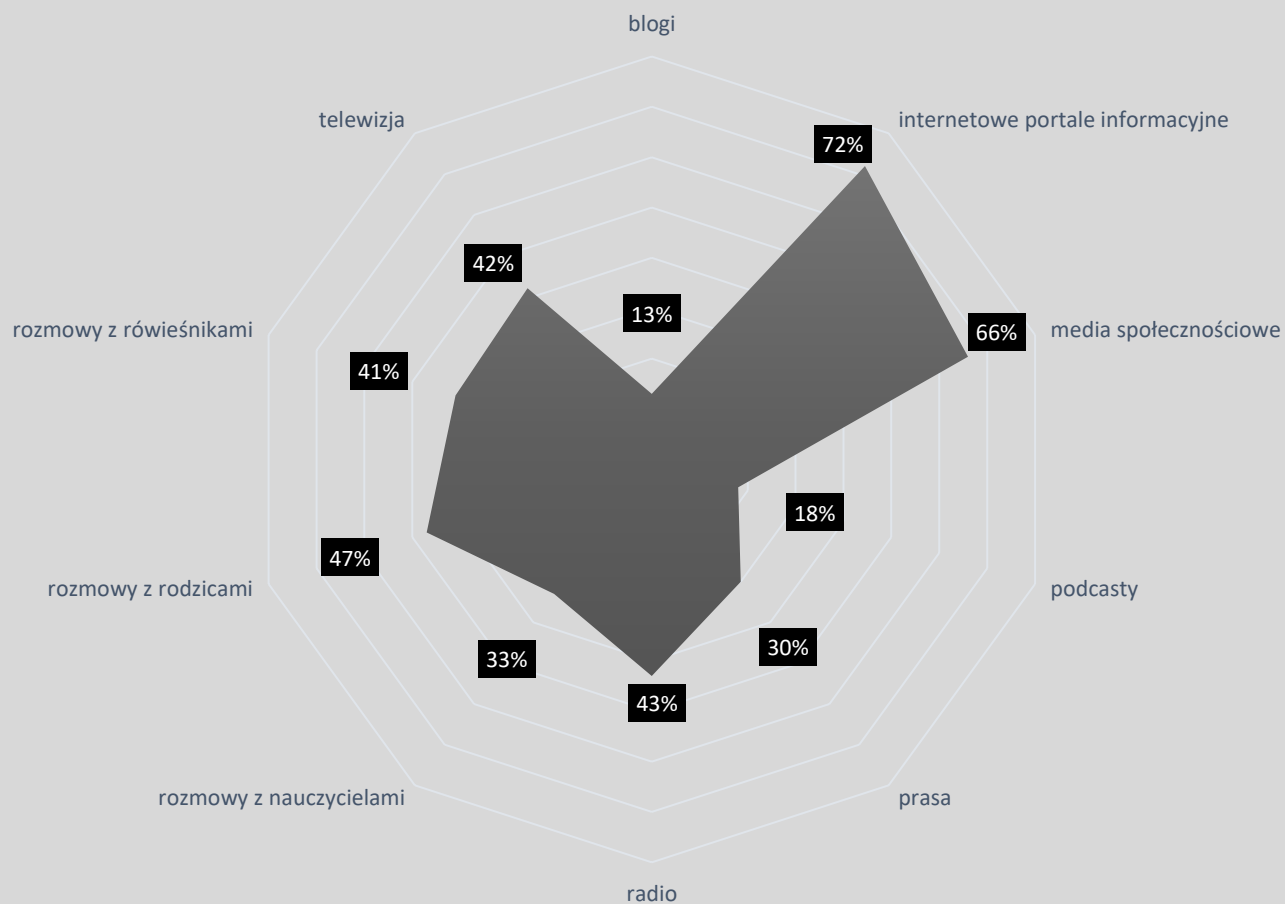

Rycina 26. Znaczenie informacji na temat konfliktu Ukraina - Rosja pozyskanych z wybranych źródeł wiedzy – uczniowie

Źródło: Badania własne

Rycina 27. Źródła wiedzy na temat konfliktu Ukraina - Rosja dostarczające informacji o największym znaczeniu dla badanych – studenci

Źródło: *Badania własne*

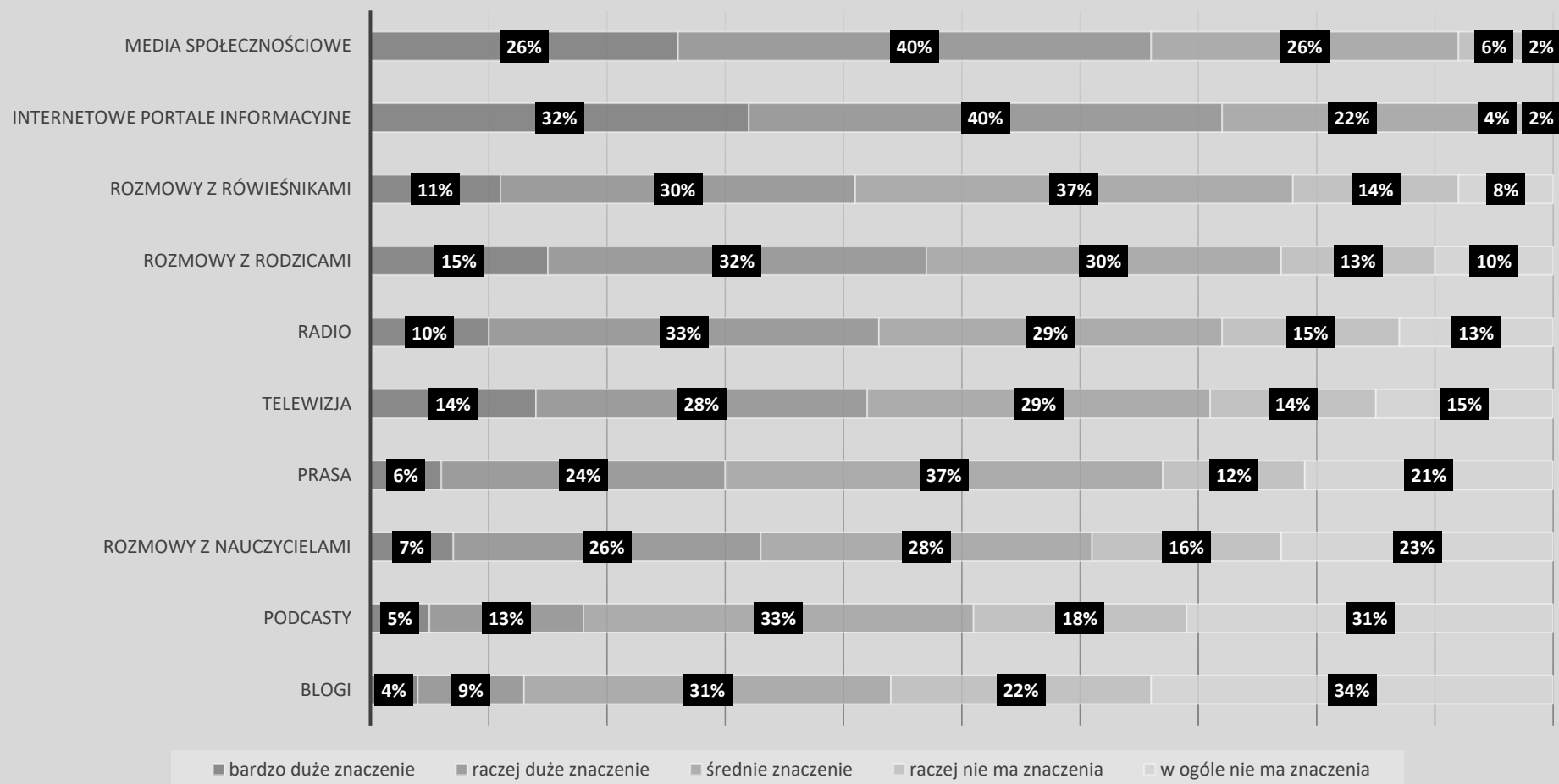
Studenci również przypisali największe znaczenie informacjom płynącym z nowych mediów. Tutaj 72% badanych przypisało znaczenie informacjom z portali, a 66% z mediów społecznościowych. W tej grupie także po nowych mediach w hierarchii znaczenia źródeł informacji znaleźli się rodzice (47%) i niżej media tradycyjne – radio (43%) i telewizja (42%). Informacje o konflikcie przekazywane przez nauczycieli akademickich są ważne dla 1/3 studentów. 30% uważa za wartościowe informacje czerpane z prasy. Podcasty (18%) i blogi (13%) podobnie jak w grupie uczniów, są wartościowym źródłem informacji dla kilkunastu procent studentów.

Szczegółowa analiza danych dotyczących wagi informacji o konflikcie Ukraina – Rosja z poszczególnych źródeł w grupie uczelnianej zasadniczo potwierdza tendencje zaobserwowane w grupie uczniów.

Po pierwsze – największe znaczenie nowych mediów: 1/3 studentów uważa, że informacje zamieszczane w portalach mają dla nich bardzo duże znaczenie (kolejne 40% że raczej duże). Informacje pochodzące z portali nie mają znaczenia dla 6% studentów (w tym dla 2% nie mają pełnego znaczenia). Najwyższą wagę do informacji pochodzących z mediów społecznościowych przykładają nieco mniejszy odsetek studentów (26%). Informacje o konflikcie pochodzące z social mediów nie mają znaczenia dla 8% badanych w tej grupie (w tym dla 2% nie mają żadnego znaczenia).

Wśród studentów nieco straciły na wadze, w porównaniu z uczniami, rozmowy z rodzicami. Zyskały natomiast rozmowy z rówieśnikami.

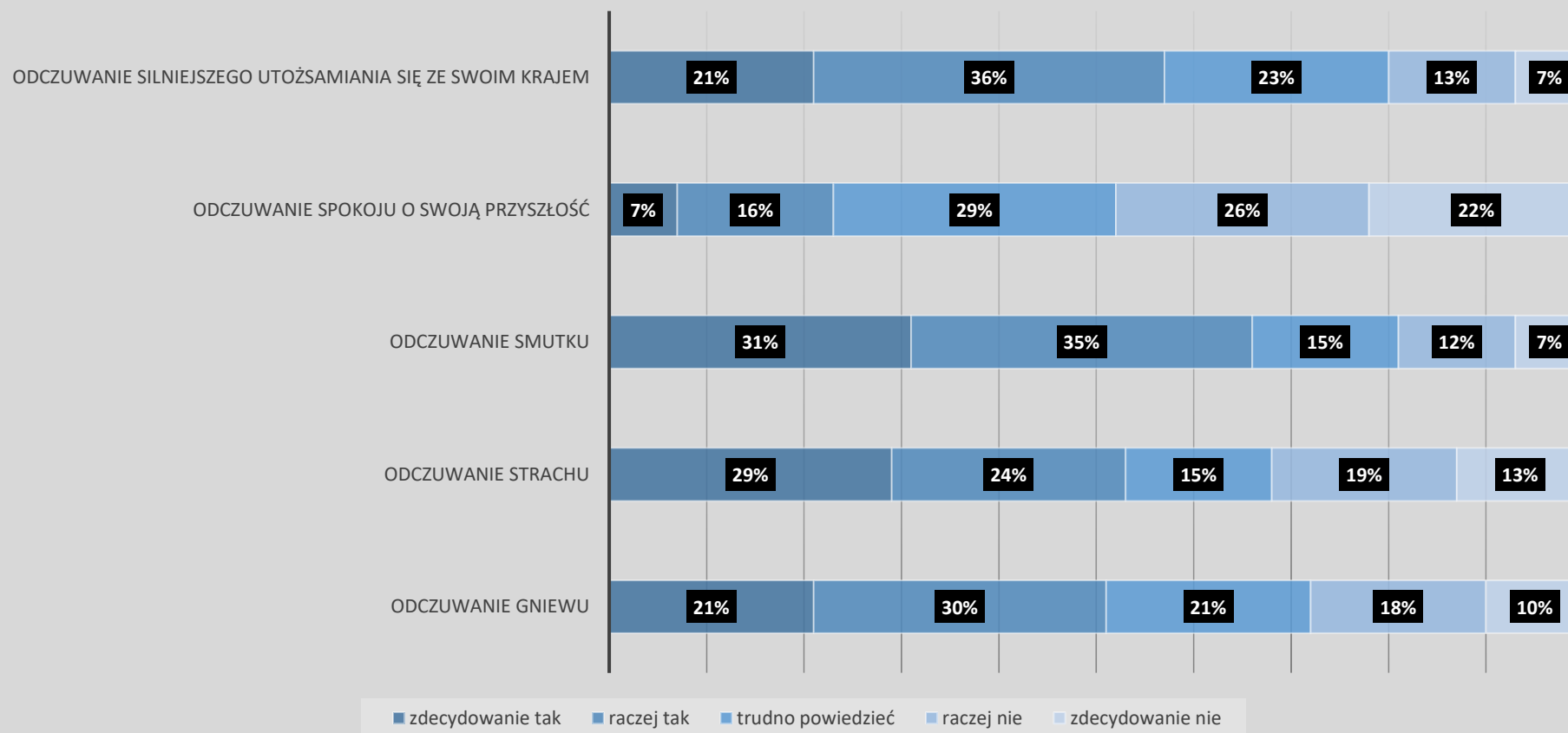

Rycina 28. Znaczenie informacji na temat konfliktu Ukraina - Rosja pozyskanych z wybranych źródeł wiedzy – uczniowie

Źródło: Badania własne

Odczuwane emocje związane z konfliktem Ukraina-Rosja

Rycina 29. Odczuwanie wybranych emocji związanych z sytuacją konfliktu Ukraina – Rosja - uczniowie

Źródło: Badania własne

Rycina 30. Odczuwanie wybranych emocji związanych z sytuacją konfliktu Ukraina – Rosja - studenci

Źródło: Badania własne

Respondenci określali emocje, jakie towarzyszą im w sytuacji konfliktu Ukraina – Rosja.

57% uczniów i 67% studentów w wyniku zaistniałej sytuacji odczuwa silniej utożsamianie się ze swoim krajem. Nie ma w tym przypadku statystycznie istotnej zależności jeśli chodzi o płeć badanych. Taka istotność pojawia się w przypadku odczuwania spokoju o swoją przyszłość. Taki spokój odczuwa 23% uczniów i 18% studentów. Częściej niespokojne o swoją przyszłość są kobiety (zarówno w grupie uczniów jak i studentów).

W związku z zaistniałą sytuacją smutek odczuwa 66% uczniów i 83% studentów. Ta emocja częściej towarzyszy kobietom, zarówno w grupie uczniów jak i studentów.

Strach odczuwa 53% uczniów i 65% studentów i tu także zachodzi statystycznie istotny związek z danymi dotyczącymi płci. Strach odczuwają częściej kobiety zarówno w jednej jak i drugiej grupie badanych.

W wyniku konfliktu Ukraina – Rosja gniew odczuwa 51% uczniów i 70% studentów. W przypadku tej emocji statystycznie istotny związek zachodzi w przypadku uczniów – tu częściej gniew odczuwają kobiety. W grupie studentów statystycznie istotny związek nie wystąpił – zarówno kobiety jak i mężczyźni podobnie reagują gniewem na zaistniałą sytuację.

Z analiz wynika więc, że studenci reagują nieco bardziej emocjonalnie na sytuację konfliktu Ukraina – Rosja niż uczniowie.

Wydawać by się mogło, zwracając uwagę na korelacje z danymi dotyczącymi płci, że sytuacja ta wynika z większego odsetka kobiet w grupie studentów. Porównując jednak rozkład danych dotyczących płci, zauważyć można bardziej emocjonalne reakcje także mężczyzn z grupy studentów w porównaniu z grupą uczniów.

Tabela 7. Odczuwane wybrane emocje związane z sytuacją konfliktu Ukraina – Rosja a płeć - uczniowie

Odczuwane wybrane emocje		Płeć		
		Kobiety	Mężczyźni	Osoby niebinarne
Czy w związku z zaistniałą sytuacją utożsamiasz się silniej ze swoim krajem?	zdecydowanie tak	17,5%	25,5%	25,0%
	raczej tak	38,7%	33,1%	37,5%
	trudno powiedzieć	24,3%	21,3%	-
	raczej nie	14,9%	11,2%	12,5%
	zdecydowanie nie	4,6%	8,8%	25,0%
Czy w związku z zaistniałą sytuacją jesteś spokojny o swoją przyszłość?	zdecydowanie tak	4,1%	10,9%	25,0%
	raczej tak	10,6%	22,8%	12,5%
	trudno powiedzieć	26,4%	33,1%	50,0%
	raczej nie	31,0%	19,5%	-
	zdecydowanie nie	27,9%	13,7%	12,5%
Czy w związku z zaistniałą sytuacją odczuwasz smutek?	zdecydowanie tak	42,1%	16,4%	37,5%
	raczej tak	35,8%	34,7%	-
	trudno powiedzieć	11,1%	19,5%	25,0%
	raczej nie	7,0%	19,8%	12,5%
	zdecydowanie nie	4,1%	9,7%	25,0%
Czy w związku z zaistniałą sytuacją odczuwasz strach?	zdecydowanie tak	43,5%	11,2%	25,0%
	raczej tak	26,4%	20,1%	12,5%
	trudno powiedzieć	12,7%	18,2%	12,5%
	raczej nie	12,3%	28,6%	37,5%
	zdecydowanie nie	5,0%	21,9%	12,5%
Czy w związku z zaistniałą sytuacją odczuwasz gniew?	zdecydowanie tak	22,1%	18,5%	12,5%
	raczej tak	34,6%	25,2%	25,0%
	trudno powiedzieć	20,9%	20,1%	37,5%
	raczej nie	15,4%	23,1%	-
	zdecydowanie nie	7,0%	13,1%	25,0%

Źródło: Badania własne

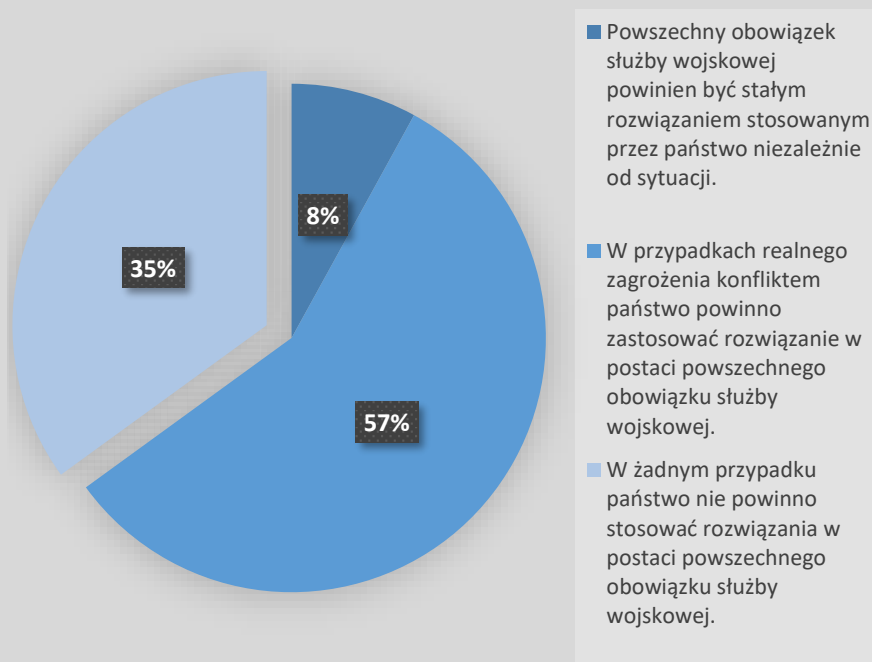
Tabela 8. Odczuwane wybrane emocje związane z sytuacją konfliktu Ukraina – Rosja a płeć - studenci

Odczuwane wybrane emocje		Płeć	
		Kobiety	Mężczyźni
Czy w związku z zaistniałą sytuacją utożsamiasz się silniej ze swoim krajem?	zdecydowanie tak	28,9%	27,4%
	raczej tak	39,7%	29,2%
	trudno powiedzieć	15,9%	23,0%
	raczej nie	10,5%	7,1%
	zdecydowanie nie	5,0%	13,3%
Czy w związku z zaistniałą sytuacją jesteś spokojny o swoją przyszłość?	zdecydowanie tak	6,3%	8,8%
	raczej tak	6,3%	22,1%
	trudno powiedzieć	25,1%	31,9%
	raczej nie	23,8%	18,6%
	zdecydowanie nie	38,5%	18,6%
Czy w związku z zaistniałą sytuacją odczuwasz smutek?	zdecydowanie tak	61,9%	32,7%
	raczej tak	29,3%	33,6%
	trudno powiedzieć	5,0%	10,6%
	raczej nie	2,5%	10,6%
	zdecydowanie nie	1,3%	12,4%
Czy w związku z zaistniałą sytuacją odczuwasz strach?	zdecydowanie tak	46,4%	15,0%
	raczej tak	31,8%	23,0%
	trudno powiedzieć	8,8%	14,2%
	raczej nie	10,5%	33,6%
	zdecydowanie nie	2,5%	14,2%
Czy w związku z zaistniałą sytuacją odczuwasz gniew?	zdecydowanie tak	41,4%	31,9%
	raczej tak	31,0%	32,7%
	trudno powiedzieć	14,2%	10,6%
	raczej nie	10,9%	15,0%
	zdecydowanie nie	2,5%	9,7%

Źródło: Badania własne

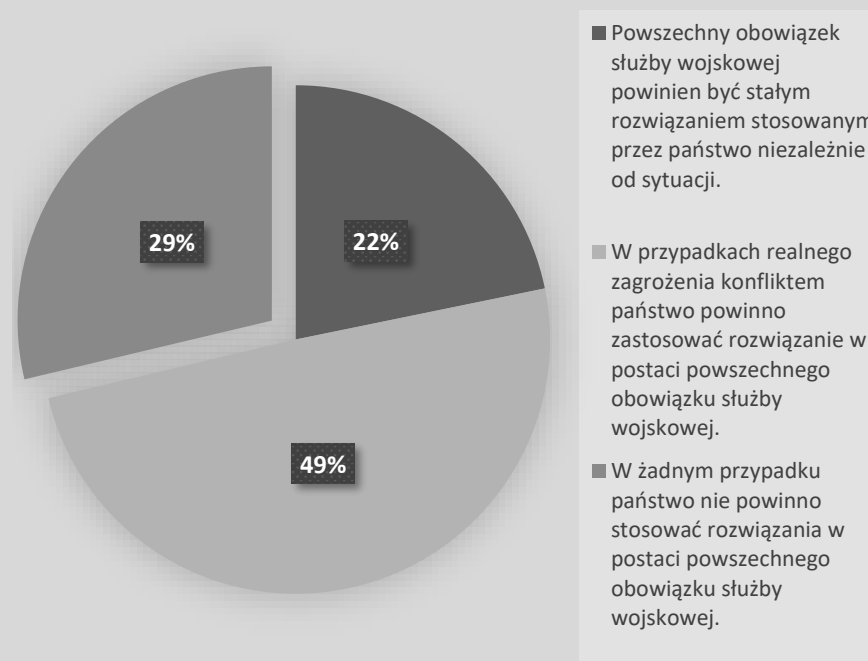

Opinie na temat zasadniczej służby wojskowej

Rycina 31. Opinie na temat zasadniczej służby wojskowej - uczniowie

Źródło: Badania własne

Rycina 32. Opinie na temat zasadniczej służby wojskowej - studenci

Źródło: Badania własne

Badani wypowiedzieli się także na temat ich poglądów dotyczących zasadniczej służby wojskowej.

35% uczniów to zupełni przeciwnicy zasadniczej służby wojskowej. Pozostałe 65% dopuszcza takie rozwiązanie. 57% uczniów uważa, że państwo powinno podjąć decyzję o uruchomieniu zasadniczej służby wojskowej w przypadku realnego zagrożenia konfliktem zbrojnym. 8% uczniów uważa, że zasadnicza służba wojskowa powinna być wprowadzona na stałe.

Nieco inaczej poglądy dotyczące zasadniczej służby wojskowej rozkładają się w grupie uczelnianej. Tu 29% badanych uważa, że państwo w żadnym wypadku nie powinno sięgać po takie rozwiązanie. 71% studentów dopuszcza zastosowanie zasadniczej służby wojskowej.

49% studentów uważa, że zasadnicza służba wojskowa powinna być przywrócona w momencie

realnego zagrożenia państwa konfliktem zbrojnym. 22% badanych z tej grupy uważa, że zasadnicza służba wojskowa powinna być stałym rozwiązaniem w kwestii bezpieczeństwa państwa. Jest to o 14% więcej niż w grupie uczniów.

Analiza korelacji danych dotyczących poglądów badanych dotyczących zasadniczej służby wojskowej oraz danych dotyczących płci respondentów, nie wykazały statystycznie istotnych związków, tak w grupie uczniów, jak i studentów. Płeć więc nie ma wpływu na poglądy dotyczące zasadniczej służby wojskowej.

Tabela 9. Opinie na temat zasadniczej służby wojskowej a płeć - uczniowie

Opinie na temat zasadniczej służby wojskowej	Płeć			Ogółem
	Kobiety	Mężczyźni	Osoby niebinarne	
Powszechny obowiązek służby wojskowej powinien być stałym rozwiązaniem stosowanym przez państwo niezależnie od sytuacji.	6,7%	10,3%	12,5%	8,4%
W przypadkach realnego zagrożenia konfliktem państwo powinno zastosować rozwiązanie w postaci powszechnego obowiązku służby wojskowej.	58,2%	55,3%	50,0%	56,8%
W żadnym przypadku państwo nie powinno stosować rozwiązania w postaci powszechnego obowiązku służby wojskowej.	35,1%	34,3%	37,5%	34,8%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: Badania własne

Tabela 10. Opinie na temat zasadniczej służby wojskowej a płeć - studenci

Opinie na temat zasadniczej służby wojskowej	Płeć		Ogółem
	Kobiety	Mężczyźni	
Powszechny obowiązek służby wojskowej powinien być stałym rozwiązaniem stosowanym przez państwo niezależnie od sytuacji.	21,3%	21,2%	21,3%
W przypadkach realnego zagrożenia konfliktem państwo powinno zastosować rozwiązanie w postaci powszechnego obowiązku służby wojskowej.	52,7%	44,2%	50,0%
W żadnym przypadku państwo nie powinno stosować rozwiązania w postaci powszechnego obowiązku służby wojskowej.	25,9%	34,5%	28,7%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: Badania własne

